

รายงานการวิจัย :

การวิจัยติดตามและประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและ
มัธยมศึกษา

Research for Evaluation and Follow-up Study of Cultivation
in Student s' Discipline in Elementary and Secondary Schools

รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุน
จาก
สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ประกาศคุณูปการ

รายงานการวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ เพราะได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และได้รับความร่วมมือจากผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และคณะครูโรงเรียนต่าง ๆ ที่กรุณาให้ความสะดวกและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการทดลอง เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

อาจารย์ดวงใจ เนตรโรจน์ ได้กรุณาให้มิใช่แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง นิสิตปริญญาโทชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ได้ช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 หลักการและ เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
ความหมายของ ความมีวินัยในตนเอง	5
คุณลักษณะของผู้ที่มีความมีวินัยในตนเอง	6
วิธีการสอนและการปลูกฝังความมีวินัยในตนเอง	9
3 วิธีดำเนินการ	23
กลุ่มตัวอย่าง	23
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	24
การเก็บรวบรวมข้อมูล	25
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	28
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
ประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและ	
โรงเรียนมัธยมศึกษา	29
ติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียน	
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา	70

บทที่

หน้า

5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	80
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	80
	กลุ่มตัวอย่าง	80
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	81
	การวิเคราะห์ข้อมูล	81
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
	อภิปรายผล	85
	ข้อเสนอแนะ	87
	บรรณานุกรม	88
	ภาคผนวก	91

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา	23
2	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับชั้นเรียน	24
3	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีสอนตามปกติในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและโรงเรียนประถมศึกษาศึกษานอกเมือง	30
4	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมใช้แรงเสริมทางบวกในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	32
5	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	33
6	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมการเล่นแบบในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	35
7	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	36
8	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคสร้างเสริมเจตคติในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	38

9	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้กิจกรรม สร้างเสริมวินัย กิจกรรมประจำวันในโรงเรียนประถมศึกษาใน เมืองและนอกเมือง	41
10	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมในรอบสัปดาห์ของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอก เมือง	42
11	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมประจำภาคเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและ นอกเมือง	43
12	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมในรอบปีของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง.....	44
13	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีต่าง ๆ ใน โรงเรียนประถมศึกษา	46
14	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีสอนตาม ปกติในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	48
15	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการ ปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมใช้แรงเสริมทางบวก ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	50
16	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการ ปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	52

17	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการ ปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม การเลียนแบบใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	53
18	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการ ปรับพฤติกรรมแบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	54
19	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิค สร้างเสริมเจตคติในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	56
20	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมประจำวันในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	59
21	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมในรอบสัปดาห์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและ นอกเมือง	60
22	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมประจำภาคเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและ นอกเมือง	61
23	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัด กิจกรรมในรอบปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง	62
24	แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีต่าง ๆ ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา	64
25	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา	66

26	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา	68
27	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนต้นและภาคเรียน ปลาย	71
28	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนต้นและภาคเรียน ปลาย	72
29	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนต้นและภาคเรียน ปลาย	73
30	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย.....	74
31	แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย.....	75
32	แสดงคะแนน T - เฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย.....	76
33	แสดงคะแนน T - เฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย.....	77
34	แสดงคะแนน T - เฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย	78
35	แสดงคะแนน T - เฉลี่ย บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย	79

บทที่ 1

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาตามหลักสูตร พุทธศักราช 2521 และระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตร พุทธศักราช 2524 มีจุดหมายเน้นคุณสมบัติประการหนึ่งให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง มุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ หลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับจุดหมายดังกล่าวคือ ระดับประถมศึกษามีกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย มีเนื้อหา แผนการสอน กิจกรรมเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับนักเรียน ระดับมัศึกษามีหลักสูตรหมวดวิชาสังคมศึกษา มีเนื้อหา แผนการสอน กิจกรรมเสนอแนะเพื่อเสริมสร้างวินัยในตนเองให้กับนักเรียน

ในปีพ.ศ. 2527 มีนโยบายด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ โดยมีโครงการเสริมสร้างวินัยนักเรียนทั่วประเทศ มีกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยดำเนินการ และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นหน่วยประสานงาน การปลูกฝังและเสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนระดับอนุบาลศึกษา ประถมศึกษา โดยเน้นหนักให้โรงเรียนปฏิบัติอย่างจริงจังในเรื่อง 4 เรื่อง ดังนี้

1. ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย
2. การเดินแถวไป - กลับ ระหว่างบ้านกับโรงเรียน
3. การเข้าแถวขึ้นรถโดยสารประจำทาง
4. การปฏิบัติตามกฎจราจร

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาเป็นเก้กว่าชั้นประถมศึกษาและเป็นวัยรุ่น คณะกรรมการจึงเพิ่มเติมหัวข้อที่ระ เน้นในการอบรมและเสริมสร้างนิสัยของเยาวชนไทยเพิ่มขึ้นอีก 3 ข้อคือ

1. ความตรงต่อเวลา
2. ความสะอาด
3. มารยาทในการเคารพผู้ใหญ่

การดำเนินการตามนโยบายงานการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ หน่วยงานที่รับผิดชอบได้จัดทำแนวการปฏิบัติให้เป็นคู่มือสำหรับโรงเรียนในการอบรม ความรู้ไปกับการปลูกฝังวินัยที่โรงเรียนได้ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อต้องการทราบว่า การปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้ผลเพียงใด จำเป็นจะต้องมีการประเมินผลการดำเนินการดังกล่าว ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะ ติดตามและประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อ จะได้ทราบว่าโรงเรียนได้ปลูกฝังวินัยโดยวิธีการใด และนักเรียนมีวินัยในตนเอง เพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้ดัชนี 2 ประการ เป็นตัวกำหนด ได้แก่ วิธีการฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังวินัยในตนเอง และบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
2. เพื่อติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในช่วงปลายปีการศึกษา 2527

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อประเมินผลว่าวิธีการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ได้เสริมสร้างวินัยให้กับนักเรียนเพียงใด นักเรียนมีวินัยในตนเองมากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิธีการสุ่มมาจาก 12 เขตการศึกษา เป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 24 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 24 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับประถมศึกษาจำนวน 361 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1128 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1159 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1183 คน กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาจำนวน 494 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1286 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1237 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1294 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1178 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1211 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1220 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่สถานที่ตั้งของโรงเรียน คือ

3.1.1 โรงเรียนประถมศึกษาในเขตเมืองและนอกเขตเมือง

3.1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมืองและนอกเขตเมือง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ วิธีปลูกฝังวินัยในตนเองและบุคลิกภาพ
ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. วิธีปลูกฝังวินัยในตนเอง หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝัง รุ่งใจให้นักเรียนปฏิบัติตามข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบที่โรงเรียนและสังคมวางไว้

2. ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคตและจะต้อง เป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตน และผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคมและไม่ขัดกับสิทธิของผู้อื่น

หลักการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความมีวินัยในตนเอง

วินัยในตนเอง เป็นบุคลิกภาพที่พยายามไต่ถาม แต่ก็มิได้พยายามให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

อิงลิช และอิงลิช (English and English. 1958 : 487) ให้ความหมายของวินัยในตนเองว่า เป็นลักษณะของการนำตนเอง ควบคุม หรือบังคับตนเองโดยอาศัยแรงจูงใจที่สัมพันธ์กับอุดมคติที่บุคคลสร้างขึ้นสำหรับตนเอง หรือเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามความตั้งใจ

กู๊ด (Good. 1959 : 176) ได้กล่าวถึง วินัยในตนเองว่าหมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคลไม่ใช่บังคับโดยอำนาจภายนอก

วินเซนต์ (Vincent. 1961 : 42 - 43) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต หรือการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว และสิทธิของผู้อื่น รวมทั้งหมายถึง การที่บุคคลนั้นกระทำการที่ตนไม่ต้องการทำ แต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต่องานและสิทธิของบุคคลอื่น ๆ ได้รับการตอบสนองหรือกระทำการอื่นเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต

พรพิมล เพ็ญศรีทอง (พรพิมล เพ็ญศรีทอง 2515 : 13) ให้ความหมายว่า ผู้ที่มีวินัยในตนเอง หมายถึง ผู้ที่ควบคุมตนเองได้ ทั้งในค่านิยม และพฤติกรรม ผู้มีวินัยแห่งตนจะเป็นผู้ที่รู้จักกาลเทศะ สนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม เป็นผู้มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎของสังคม

จิราวัฒน์ มุสสถาน (จิราวัฒน์ มุสสถาน 2523 : 9) กล่าวว่า วินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถในการบังคับควบคุมอารมณ์ หรือพฤติกรรมของบุคคล

ด้วยอำนาจภายในของบุคคลนั้นๆ เพื่อให้พฤติกรรมของตนเป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังและตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม แม้จะมีสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น บุคคลอื่น หรือสิ่งเร้าภายในตนเอง เช่น อุปสรรคหรือความปรารถนาก็ตามก็ยังไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรืออารมณ์ของตนจากที่มุ่งหวังไว้

ลัทธิการรณ ๗ ระนอง (ลัทธิการรณ ๗ ระนอง 2525 : 5) ให้ความหมายความมีวินัยในตนเองว่า หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมโดยเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง ไม่เฉพาะเกิดจากข้อบังคับภายนอกเท่านั้น แม้จะมีอุปสรรคก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น

จากคำนิยามเหล่านี้พอจะสรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเอง หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวังไว้ แต่สิ่งนี้จะต้องไม่กระทำการใด ๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากแก่ตนในอนาคต และจะต้องเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเจริญแก่ตนและผู้อื่น โดยไม่ขัดต่อระเบียบของสังคม และไม่ขัดกับสิทธิของผู้อื่น

คุณลักษณะของผู้ที่มีความมีวินัยในตนเอง

กรุดา กิจชยัน (กรุดา กิจชยัน 2517 : 21) ได้สรุปเกี่ยวกับความมีวินัยแห่งตนไว้ว่า บุคคลที่มีความมีวินัยแห่งตนจะมีคุณลักษณะและพฤติกรรมดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง ใจคอมั่นคง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ

7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล
8. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
9. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผล
10. มีความอดทน

วิวาห์วัน มูลสถาน (วิวาห์วัน มูลสถาน 2523 : 33) สรุปว่า
บุคคลที่มีวินัยในตนเอง ควรมีลักษณะและพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื้อมั่นในตนเอง
3. มีความรู้สึกผิดชอบ
4. ไม่กังวลใจ
5. มีความตั้งใจจริง
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ
8. มีเหตุผล
9. กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
10. เคารพในสิทธิของผู้อื่น
11. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
12. มีความอดทน
13. มีความเชื่ออ่านาจภายในตน
14. มีลักษณะมุ่งอนาคต

ด็กคาวรรณ ณ ระนอง (ด็กคาวรรณ ณ ระนอง 2525 : 6) ได้สรุป
ไว้ว่า พฤติกรรมของความมีวินัยในตนเองมีทั้งหมด 11 กลุ่มดังนี้

1. ความเชื่ออำนาจภายในตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ
3. มีความรับผิดชอบ
4. ตรงต่อเวลา
5. เคารพต่อระเบียบกฎเกณฑ์ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น
6. มีความซื่อสัตย์ สุจริต
7. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
8. รู้จักเสียสละ
9. มีความอดทน
10. มีความตั้งใจ เพียรพยายาม
11. ยอมรับผลการกระทำของตน

จากคุณลักษณะของผู้มีวินัยในตนเองที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า มุคคัลที่มีวินัยในตนเอง ควรประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญดังนี้ คือ

1. ความรู้สึกรับผิดชอบต่อ
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความตั้งใจ
4. ความอดทน
5. ความเป็นผู้นำ
6. ความซื่อสัตย์

วิธีการสอนและการปลูกฝังความมีวินัยในตนเอง

วิธีการสอนและการปลูกฝังความมีวินัยในตนเอง มิได้มีผู้กล่าวไว้โดยเฉพาะ แต่มีผู้กล่าวไว้ในเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการสอนและการปลูกฝังจริยศึกษา ความมีวินัยในตนเองเป็นจริยธรรมข้อหนึ่ง ดังนั้นวิธีการปลูกฝังจริยศึกษาจึงนำมาใช้สอนและปลูกฝังความมีวินัยในตนเองได้

วิธีการสอนและการปลูกฝังจริยศึกษามีหลายวิธี ดังนี้

1. กระบวนการสอนจริยศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การให้ข้อมูล ข่าวสารและความรู้ เป็นการเริ่มบทเรียนของครู โดยนำเข้าสู่เรื่องราวประเด็น เหตุการณ์ที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับคุณธรรมที่ต้องการสอน การให้ข้อมูลรายละเอียดประสบการณ์ต่าง ๆ จะมีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของตนเอง เนื้อหาทางวิชาการ สิ่งแวดล้อมให้สัมพันธ์หรือดำเนินไปด้วยกันในการสอนแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์และสร้างความคิด เมื่อนักเรียนได้รับข้อมูลในขั้นที่แล้ว ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละคนใคร่ครวญวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นสร้างเป็นความคิดเห็นของตนเองให้เกิดขึ้นเป็นความคิดที่เกิดจากค่านิยม ลักษณะนิสัย ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับข้อมูลที่รับมา ทักษะที่นักเรียนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและปลูกฝังในขั้นนี้มากคือ การสร้างความคิดเห็นของตนเอง ความมั่นใจในการแสดงออก การวิเคราะห์แยกแยะประเด็นต่าง ๆ การอภิปรายซักถามและการรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บทบาทของครูที่จำเป็นคือ การนำให้นักเรียนรู้จักคิด ให้โอกาสเวลาอย่างพอเหมาะต่อสิ่งที่นักเรียนได้รับการสนับสนุนและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียนที่เกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 การให้เหตุผลและการตัดสินใจ หลังจากขั้นที่ 2 นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วมีประเด็นและข้อสรุปที่ต้อง เลือกหลายประการที่มีเหตุผลและ

คุณค่าแตกต่างกัน ครูแบ่งกลุ่มย่อยเพื่อให้นักเรียนทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการเลือกและตัดสินใจ โดยครูมอบหมายหัวข้อประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการอภิปรายในกลุ่มย่อยโดยการระดมความคิด แนวทางวิธีการต่าง ๆ แล้วให้หัดตัดสินใจ เลือกวิธีการที่ดีและเหมาะสมโดยให้เหตุผลประกอบ ภู เกณฑ์ ความเชื่อ ข้อตกลงที่กลุ่มเลือกใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ

ขั้นที่ 4 การสรุปและประยุกต์ใช้ ขั้นนี้เป็นการหาข้อสรุปรวมของการเรียนรู้ทั้งหมด โดยการนำผลการอภิปรายกลุ่มย่อยของแต่ละกลุ่มมาเสนอผลการตัดสินใจ คำตอบและการให้เหตุผลรายละเอียดต่าง ๆ มีการเปรียบเทียบผลงานของแต่ละกลุ่ม การอภิปรายแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม และท้ายสุดคือการที่นักเรียนสามารถหาข้อสรุปของสิ่งที่เรียนรู้อาทั้งหมด

ขั้นที่ 5 ความสำนึก (insight) จากกระบวนการขั้นให้ข้อมูลถึงขั้นสรุปและประยุกต์ใช้จะเป็นรูปแบบการสร้างสำนึกให้กับผู้เรียนโดยตรง

ขั้นที่ 6 การปฏิบัติจริงของนักเรียน หลังจากให้ข้อมูลถึงขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ปฏิบัติร่วมกันในกิจกรรมที่พัฒนาทาง คำนึงใจ

ขั้นที่ 7 การเสริมแรงและการติดตามผล ขั้นนี้ครูมุ่งใช้ในรูปแบบของการปรับพฤติกรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักในคุณธรรมที่ได้รับการเรียนรู้แล้ว ให้ได้มีการนำไปปฏิบัติจริง มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์

2. การสอนจริยศึกษาค่ายกระบวนการกลุ่ม มีหลักการและขั้นในการเรียนการสอนดังนี้

ขั้นนำ เป็นการเริ่มบทเรียนที่น่าสนใจ มีสาระและแทรกความสนุกสนานและ ตื่นเต้นในบางครั้ง ครูต้องรู้จักใช้กิจกรรมเวลาสั้น ๆ มีสื่อบางประเภทประกอบช่วย บางครั้ง เช่น การเล่านิทาน การเสนอข่าว การร้องเพลง เป็นต้น

ขั้นกิจกรรม ขั้นนี้นักเรียนทุกคนจะได้รับบทบาทและหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย การแยกย้ายตามกลุ่ม การกำหนดและเลือกประธาน เลขาธิการ สมาชิกกลุ่มเพื่อประชุมปรึกษาหารือ การวางแผน การเสนอความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคน การหาข้อสรุปคำตอบที่คงการ การกำหนดการเสนอผลงาน การแสดงออก การดำเนินกิจกรรมที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และดูแลให้นักเรียนทุกคนได้เข้าร่วมกิจกรรมทุกระยะ ช่วยเหลือกลุ่มเมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคในบางครั้ง

ขั้นอภิปราย การสอนขั้นนี้ยังเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด นักเรียนจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การซักถาม การอภิปรายในแง่คิด ประเด็นต่าง ๆ การวิพากษ์วิจารณ์ การให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม การตอบปัญหา การเสนอแนววิธีการต่าง ๆ รู้จักการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดของตนเอง ครูจะต้องมีการเตรียมตัวอย่างมากในการตั้งประเด็นที่ท้าทายให้นักเรียนคิดอย่างวิเคราะห์และมีเหตุผล

ขั้นสรุปและประยุกต์ใช้ นักเรียนจะได้ประมวลเนื้อหากิจกรรม ประสพการณ์ ความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ 2 ลักษณะ คือ การสรุปสิ่งที่เรียนรู้ทั้งหมด ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ และเกิดความคิดรวบยอดของสาระกระบวนการทั้งหมดได้อย่างถูกต้อง ได้รับหลักการ แนวคิดที่ชัดเจน มีแนวทาง ข้อเสนอหลาย ๆ คำที่เป็นประโยชน์ และสามารถปฏิบัติได้

3. การสอนจริยศึกษาด้วยเทคนิคการปรับพฤติกรรม

การเสริมแรง คือ การทำให้พฤติกรรมหนึ่งของอินทรีย์เพิ่มขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากการได้รับผลกรรม (Consequence) ที่พึงพอใจหลังจากการแสดงพฤติกรรมนั้น หรืออันเป็นผลเนื่องมาจากความสำเร็จในการหลีกเลี่ยง (Avoidance)

หรือการหนีจากสิ่งเร้าที่อินทรีย์ไม่พึงพอใจ ซึ่งผลกรรมที่พึงพอใจนั้นเรียกว่า ตัวเสริม
 แรงทางบวก ส่วนสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจนั้นเรียกว่า ตัวเสริมแรงทางลบ

การให้เสริมมี 2 แบบ คือ

1. การเสริมแรงทางบวก ได้แก่ การที่ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้น
 อันเป็นผลเนื่องมาจากผลกรรมของพฤติกรรมนั้น ก่อให้อินทรีย์เกิดความพอใจ ตัวอย่าง
 เช่น หลังจากที่สุโขเอาชะปะปิ้ง คุณแม่ให้เงินแก่สุโข 10 บาททันที ซึ่งเป็นผล
 ให้พฤติกรรมการเอาชะปะปิ้งของสุโขเพิ่มขึ้น

2. การเสริมแรงทางลบ ได้แก่ การที่ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นอัน
 เป็นผลเนื่องมาจากพฤติกรรมที่อินทรีย์แสดงออกนั้นสามารถที่จะถอดถอนสิ่งเร้าที่ตน
 ไม่พึงพอใจออกได้ ตัวอย่าง เช่น การที่สมชัยกลัวจะถูกผู้บังคับบัญชาตำหนิเนื่องมา
 จากการทำงานสาย จึงทำให้สมชัยมาถึงที่ทำงานก่อนเวลาทุกวัน

ก. การสอนจริยศึกษาโดยใช้เทคนิคในการปรับพฤติกรรมโดยให้การเสริม
 แรงทางบวก ควรจะให้อย่างเหมาะสมเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีหลักในการ
 ใช้ดังต่อไปนี้

1. ให้การเสริมแรงทันทีทันทีที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น เพราะถ้า
 ไม่ให้การเสริมแรงทันทีที่พฤติกรรมพึงประสงค์เกิดขึ้น จะทำให้เด็กไม่รู้ว่าตนเองได้
 รับการเสริมเพราะเหตุใด และอาจจะทำให้เป็นการเสริมแรงพฤติกรรมอื่นได้

2. ตัวเสริมแรงที่ให้นั้นจะต้องมีขนาดและจำนวนมากพอแก่ความต้องการ
 ของอินทรีย์ แต่ในขณะที่เดียวกันจะต้องไม่ให้มากเกินไป เพราะจะทำให้ตัวเสริมแรง
 นั้นหมดสภาพการเป็นตัวเสริมแรงได้

3. ตัวเสริมแรงที่ให้นั้นจะต้องมีคุณภาพหรือชนิดที่อินทรีย์ต้องการ

4. การใช้ตารางเสริมแรง ในกรณีที่ต้องการให้พฤติกรรมที่สร้างใหม่นั้น
 เกิดขึ้นสม่ำเสมอ ครูหรือนักปรับพฤติกรรมจะต้องให้การเสริมแรงแทบทุกครั้ง นั่นคือ

ทุกครั้งที่เกิดพฤติกรรมพึงปรารถนาเกิดขึ้น ครูหรือนักปรับพฤติกรรมจะต้องให้การเสริมแรงทุกครั้ง ซึ่งการทำเช่นนี้จะทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดบ่อยครั้งและเมื่อพฤติกรรมนั้นเกิดบ่อยครั้งแล้ว ครูจะต้องเปลี่ยนมาใช้วิธีการให้การเสริมแรงเป็นบางครั้งบางคราวแทน เพราะจะทำให้พฤติกรรมนั้นอยู่คงทนได้ตลอดไป

ข. การเสริมแรงทางลบ

การเสริมแรงทางลบคือ การเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมอันเป็นแรงเนื่องมาจากความสำเร็จในการหลีกเลี่ยงหรือหนีจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงพอใจ คือการเสริมแรงทางลบนั้นจะต้องมีการให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจไปเรื่อย ๆ จนกว่าพฤติกรรมที่พึงปรารถนาเกิดขึ้น แต่ข้อเสียของการใช้การเสริมแรงทางลบนั้น จะก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์

ค. การควบคุมสิ่งเร้า

การควบคุมสิ่งเร้า คือ การที่อินทรีย์แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสภาพสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งแต่ไม่แสดงต่อสิ่งเร้าอื่น

การใช้วิธีการควบคุมสิ่งเร้าให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องทำดังนี้

1. เลือกสัญญาณของสิ่งเร้าที่ชัดเจน ถ้าสัญญาณของสิ่งเร้าไม่ชัดเจนจะก่อให้เกิดความสับสนในการแสดงพฤติกรรม

2. เลือกตัวเสริมแรงที่เหมาะสม

3. พัฒนาการแยกแยะ

3.1 จัดให้เด็กได้รับการเสริมแรงจากการแสดงพฤติกรรมหลังจากที่เสนอสิ่งเร้าที่ต้องการจะแยกแยะ

ก. กำหนดสิ่งเร้าที่ต้องการแยกแยะให้ชัดเจน

ข. สอนให้แสดงในเวลาและโอกาสที่เหมาะสม ให้สัญญาณเป็นพิเศษในการให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมแทนที่จะปล่อยให้แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา

ค. สอนให้เด็กแสดงพฤติกรรมในสิ่งแวดล้อมเพียงแห่งเดียว เพื่อช่วยให้เด็กสามารถแยกแยะสัญญาณใดถูกต้อง

ง. พยายามเน้นที่สัญญาณ

จ. ใช้สัญญาณที่เป็นคำพูดตลอดเวลา

ฉ. ทบทวนตลอดเวลา

3.2 เปรียบเทียบสิ่งเร้าตัวอื่น กับสิ่งเร้าที่ต้องการแยกแยะให้เห็นแตกต่างกันอย่างชัดเจน

4. ภายหลังจากที่พฤติกรรมเกิดขึ้นสม่ำเสมอจากสิ่งเร้าที่ต้องการแยกแยะแล้ว ครูหรือนักปรับพฤติกรรมควรจะได้มีการเปลี่ยนแปลงตัวเสริมแรงโดยใช้ตัวเสริมแรงทางสังคมแทน เพราะจะช่วยให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่เป็นเวลานาน

ง. การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม

ครูต้องการจะปรับพฤติกรรมนักเรียนทั้งห้องหรือเพียงรายบุคคลในห้องเรียนนั้น โดยการใส่การวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ซึ่งทำได้ 2 ทางด้วยกัน คือ

1. การให้บุคคลบางคนแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมเพื่อที่จะได้การเสริมแรงนักเรียนทั้งห้องเรียน

2. โดยการให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม

4. การสอนจริยศึกษาค้วยเทคนิคการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่ เทคนิคการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่มีอยู่ด้วยกัน 2 เทคนิค คือ

ก. การแต่งพฤติกรรม

การแต่งพฤติกรรมคือการเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่โดยวิธีการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่คาดหมายว่าจะนำไปสู่พฤติกรรมที่ต้องการกระทำโดย

1. กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้แน่ชัด

2. สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมที่อื่นหรือกระทำอยู่ในขณะนั้น ที่คาดคิดว่าควรจะเป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมาย

3. ระหว่างพฤติกรรมเบื้องต้นกับพฤติกรรมเป้าหมายนั้นแบ่งออกมาเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. เสริมแรงพฤติกรรมขั้นตอนของพฤติกรรมที่แบ่งไว้ จนกระทั่งได้พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการ

ข. การเลียนแบบ

การเลียนแบบเป็นกระบวนการสร้างพฤติกรรมใหม่ หรือเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการให้สิ่งเร้าจากตัวแบบ ซึ่งวิธีการเลียนแบบนี้ถือว่าเป็นวิธีที่เกิดตามธรรมชาติโดยที่พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกส่วนใหญ่ั้นมาจากการลอกเลียนแบบจากตัวแบบที่เขาสนใจ

วิธีการเลียนแบบเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมใหม่นั้นครูควรพิจารณาเลือกตัวแบบดังนี้

1. ตัวแบบจะต้อง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อผู้สังเกตหรือเป็นผู้ที่จะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้สังเกตได้

2. ตัวแบบควรจะต้องมีลักษณะคล้ายกับผู้สังเกต ซึ่งอาจจะเป็นนักเรียนด้วยกันเพศเดียวกัน เป็นต้น และจะต้องไม่แสดงพฤติกรรมที่สลับซับซ้อนเกินไป

3. ตัวแบบนั้นควรจะมีมากกว่า 1 คนขึ้นไป เพราะจะได้ดึงดูดความสนใจของเด็กได้

4. ตัวแบบเมื่อแสดงแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วควรที่จะมีการให้การเสริมแรง การเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะลอกเลียนแบบมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันถ้าตัวแบบนั้นได้รับการลงโทษ พฤติกรรมการเลียนแบบแทนจะกล่าวได้ว่ามีโอกาสเกิดขึ้นน้อยที่สุด

หลังจากเลือกตัวแบบได้อย่างเหมาะสมแล้ว วิธีใช้การเลียนแบบให้มีประสิทธิภาพนั้น ควรจะทำดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมที่ให้ตัวแบบแสดง ควรจะเป็นพฤติกรรมในระดับที่ผู้สังเกตจะสามารถแสดงได้

2. อาจารย์เสียงประกอ้มกับการแสดงของตัวแบบ

3. การแสดงพฤติกรรมของตัวแบบนั้นควรที่จะเริ่มจากพฤติกรรมง่ายไปสู่พฤติกรรมที่ซับซ้อน

4. ตัวแบบต้องอยู่ในสถานการณ์ที่เป็นจริงมากที่สุด

5. เมื่อผู้สังเกตเริ่มการเลียนแบบ ควรจะมีการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เลียนแบบได้ถูกต้อง

5. การสอนจริยศึกษาโดยใช้เทคนิคการลดพฤติกรรม

เทคนิคการลดพฤติกรรมมีหลายวิธีดังนี้

ก. การลงโทษ

การลงโทษ คือ การให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจ หรือถอดถอนสิ่งที่ไม่พึงพอใจหลังจากที่แสดงพฤติกรรมอันเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นลดลง

การลงโทษให้ได้ผลดีนั้นต้องพิจารณาดังนี้

1. การลงโทษนั้นจะต้องลงโทษด้วยความรุนแรง ยิ่งรุนแรงเท่าไร ยิ่งจะทำให้พฤติกรรมนั้นยุติลงเร็วเท่านั้น

2. การให้การลงโทษนั้น ไม่ควรให้เป็นขั้นตอน เพราะจะทำให้เด็กสามารถปรับตัวได้ และจะทำให้ชบวนการลงโทษนั้นไม่ไ้ผล

3. การให้การลงโทษนั้นจะต้องให้ทันทีที่พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น การยืดเวลาการลงโทษออกไปจะทำให้เด็กไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการลงโทษกับพฤติกรรมที่ตนกระทำผิดได้

4. การให้การลงโทษนั้นจะต้องให้ทุกครั้งทีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาเกิดขึ้น

ให้ได้

5. ในการลงโทษทุกครั้งจะต้องรู้แหล่งของตัว เสริมแรงและจะต้องควบคุม
6. การลงโทษนั้นควรจะต้อง เริ่มลงโทษที่พฤติกรรมคนเหตุ
7. ควรจะมีการ เสริมแรงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยเมื่อใช้วิธีการลงโทษ
- ข. เวลานอก

เวลานอกเป็นเทคนิคการลดพฤติกรรมโดยอาศัยหลักการของการลงโทษ โดยการนำเอาอินทรีย์ออกจากสถานที่ที่ได้รับการเสริมแรงในช่วงระยะเวลาหนึ่ง อันเป็นผลทำให้พฤติกรรมที่อินทรีย์แสดงแล้วได้รับการเสริมแรงนั้นยุติลง

ในการใช้เวลาออกให้มีประสิทธิภาพควรจะมีหลักดังนี้

1. จะต้องสามารถถอดถอนตัวเสริมแรงในสภาพการณ์นั้นออกได้หมด ซึ่งกรณีเช่นนี้ทำได้โดยสร้างห้องเล็ก ๆ ขึ้นมา และเมื่อเด็กสร้างพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาก็ให้ห้องนั้นเป็นที่ให้เด็กอยู่ในช่วงระยะเวลาสั้น
2. จะต้องไม่ใช้เวลาออกต่อเด็กที่อยู่ในสถานการณ์ที่ไม่พึงพอใจ
3. อย่าใช้เวลาออกกับเด็กที่เคยอยู่คนเดียวอยู่แล้วเพราะเท่ากับเป็นการเสริมแรงพฤติกรรมการอยู่คนเดียวของเด็ก
4. ช่วงเวลาของการใช้เวลาออกไม่ควรจะยาวนานเกินไป ควรจะอยู่ในช่วง 5 - 10 นาที เพราะถ้าใช้เวลายาวนานไปแล้วจะไม่เกิดผลดีกับเด็ก จะทำให้เด็กขาดการเรียนรู้ จะเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหามากยิ่งขึ้น

ค. การปรับสินไหม

การปรับสินไหมเป็นการลงโทษทางบวก คือการถอดถอนสิ่งที่ไม่พึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา

สินไหมที่ปรับ ได้แก่ ปรับเป็นเงิน เช่น แดงหนึ่เรียน คุณแม่เลยหักเงินค่าขนมของแดงในเดือนนั้น 50 บาท เป็นต้น

ง. การหยุดยั้ง

การหยุดยั้งคือ การยุติในการเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่เคยได้รับการเสริมแรงอันอาจเป็นผลทำให้พฤติกรรมนั้นลดลงหรือยุติลง

6. การสอนจริยศึกษาโดยใช้เทคนิคการเสริมสร้างเจตคติ

เทคนิคการเสริมสร้างเจตคติ มีกระบวนการดังนี้

1. ขั้นตอนที่ครูใช้ระหว่างทำการสอน ครูใช้สถานการณ์จำลองเป็นสื่อในการเรียน จะใช้เป็นข้อความ เรื่องสั้น นิทาน บทความทั้งที่เป็นบทร้อยแก้วหรือร้อยกรอง ภาพ ภาพยนตร์ การ์ตูน อย่างไม่อย่างหนึ่งก็ได้

2. พฤติกรรมของครูระหว่างสอน บทบาทของครูในห้องเรียนเป็นเสมือนผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน คือ ครูจะเน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอนโดยจะใช้คำถามกระตุ้นความคิดให้นักเรียนตอบ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดโดยครูเต็มใจที่จะรับฟัง และยอมรับความคิดเห็นของทุกคน และช่วยเหลือนักเรียนในชั้นหรือกลุ่มเมื่อต้องการครูและครูจะเดินดูการทำงานของกลุ่มและให้ความสนใจนักเรียนอย่างทั่วถึง

3. การจัดโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียน มีรูปแบบการจัดที่เอื้ออำนวยในการทำงานเป็นรายบุคคล และงานกลุ่มอยู่ 3 แบบโต๊ะแกว่ จัดเป็นรูปเกือกม้าซ้อนกัน จัดเป็นรูปตัวยู จัดเป็นแนวขนาน

4. การเตรียมการสอน ครูจะต้องเตรียมเนื้อเรื่องและอุปกรณ์ที่จะให้นักเรียนใช้ได้ครบ เตรียมเนื้อเรื่องและชุดคำถามไว้ให้พร้อม ครูจะต้องเข้าใจทฤษฎีการสอนและการเรียนรู้ของเด็กเพื่อนำมาใช้ในระหว่างนักเรียนทำแบบฝึกหัด

กิจกรรมการสอนจริยศึกษา

การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ครูสามารถจัดกิจกรรม

นำมาใช้สอนได้หลายประเภท หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาทัศนใจเลือกกิจกรรมให้ตรงกับเนื้อหาและผู้เรียน กิจกรรมที่น่าจะนำมาใช้ในการสอนจริยศึกษามีดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมการเล่าเรื่อง การเล่าเรื่อง นิทาน เรื่องสั้น เป็นกิจกรรมหนึ่งที่ครูใช้ในการสอนจริยศึกษาควบคู่กับสื่อการสอนบางประเภท เช่น หุ่นประเภทต่าง ๆ การ์ตูน กระดานผ่าสำลี รูปภาพ หนังสือส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

2. บทบาทสมมติและสถานการณ์จำลอง กิจกรรมประเภทนี้สอดคล้องกับกิจกรรมการสอนนักเรียนในระดับประถมศึกษาอย่างมาก เพราะได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงบทบาทของคนอื่นที่ไม่ใช่ของตนเอง ได้ทดลองทำหรือฝึกประสบการณ์ในสถานการณ์ที่จำลองมาให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง กิจกรรมประเภทนี้ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1. บทบาทสมมติ กระบวนการจัดแบ่งออกเป็น 5 ชั้น คือ
ชั้นที่ 1 ชั้นเตรียมการ เป็นชั้นที่ครูต้องวิเคราะห์แยกแยะสถานการณ์ และกำหนดออกมาให้ได้ว่า อะไรคือปัญหา ขอบเขตของการเรียนรู้อยู่ที่ใด หลังจากนั้นจึงกำหนดสถานการณ์และบทบาทที่จะนำมาใช้กับนักเรียน และปัญหาที่มีอยู่

ชั้นที่ 2 ชั้นแสดง เป็นชั้นเตรียมผู้เรียนให้พร้อมการเลือกผู้แสดง การจัดฉาก การเตรียมผู้สังเกตการณ์ ต่อจากนั้นจึงให้แสดงตามที่เตรียมมา การแสดงของนักเรียนควรดำเนินไปอย่างอิสระเป็นธรรมชาติ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเองตามบทบาทที่ได้รับ

ชั้นที่ 3 ชั้นวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง เป็นการวิเคราะห์และอภิปรายระหว่างผู้แสดงผู้ชม หรือผู้สังเกตการณ์ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้แสดงได้เปิดเผยความรู้สึก ความคิดเห็นก่อน หลังจากนั้นให้ผู้สังเกตการณ์ ผู้ชมอภิปรายร่วมกันไป การแสดงความคิดเห็นของแต่ละฝ่ายต้องเกี่ยวข้องกับสิ่งที่แสดง

ขั้นที่ 4 ขั้นแสดงเพิ่มเติม หลังจากการวิเคราะห์และอภิปรายผลการแสดง แล้วกลุ่มอาจเสนอแนะแนวความคิดใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา หรือตัดสินใจ หรือถ้า หากการแสดงครั้งแรกยังไม่เป็นที่พอใจ ครูอาจจะให้มีการแสดงซ้ำ หรือเพิ่มเติมก็ได้

ขั้นที่ 5 ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสรุป เป็นขั้นเล่าแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ เหตุการณ์ ตัวอย่างต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแสดง คุณธรรมที่ เรียนรู้อะไรร่วมกัน เพื่อประมวลให้ใคร่สาระแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริง

2. สถานการณ์จำลอง การเตรียมสถานการณ์จำลองแบ่งออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์ทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ตรง กันและชัดเจนว่า สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นมีจุดสอนอะไรให้นักเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นที่ 2 การคัดเลือกสถานการณ์ในชีวิตจริงที่ต้องการนำมาจำลองไว้ใน กิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกการเรียนรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล การตัดสินใจ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การออกแบบโครงสร้างทั่วไปของกิจกรรม ครูจะต้องกำหนดสิ่ง สำคัญและพิจารณาในรายละเอียดบางประการ คือ

- 3.1 บทบาทของผู้ร่วมกิจกรรม
- 3.2 เป้าหมายของผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคน
- 3.3 ขวสารข้อมูลที่จำเป็น
- 3.4 ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของผู้ร่วมกิจกรรม
- 3.5 ลำดับขั้นของเหตุการณ์
- 3.6 การจบของสถานการณ์จำลอง
- 3.7 สถานการณ์สิ่งแวดล้อมองค์ประกอบภายนอก

ขั้นที่ 4 การสร้างและออกแบบวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้ในกิจกรรม การกำหนดสัญลักษณ์ หรือตัวแทนของสิ่งใดในสถานการณ์จริง เช่นกระดาษแข็ง ตารางข้อมูล แผนภูมิ กราฟสถิติต่าง ๆ ใบบันทึกคะแนน บัตรคำสั่ง เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การเขียนกฎเกณฑ์ กติกาของกิจกรรมการสอนในแต่ละขั้นตอน ข้อตกลงเงื่อนไข คะแนนที่ควรได้รับ การอธิบายสัญลักษณ์ สื่อการสอนประเภทต่าง ๆ

ขั้นที่ 6 การลองใช้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นก่อนนำไปใช้จริง ควรได้มีการทดลองกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพื่อพิจารณาถึงขั้นตอน และกระบวนการซึ่งควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มขึ้น

ขั้นที่ 7 การทดสอบและการปรับปรุงคุณภาพของสถานการณ์จำลองมี 2 ด้าน ที่ครูต้องพิจารณาอยู่เสมอในเรื่องของลักษณะเป็นจริง และความสามารถ ในการนำมาเล่น

กิจกรรมสร้างนิสัย

โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาได้จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศที่จะปลูกฝังคุณธรรมและสร้างเสริมลักษณะนิสัยอันดีงามให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ดังนี้

- ก. กิจกรรมประจำวัน ได้แก่ การเคารพธงชาติ การอบรมหน้า เสาธง การทำความเคารพ การตรวจการแต่งกาย เป็นต้น
- ข. กิจกรรมในรอบสัปดาห์ ได้แก่ การฝึกมารยาท การจัดค่ายนิเทศ การประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ การสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ เป็นต้น
- ค. กิจกรรมในรอบเดือน ได้แก่ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ ได้รับความคิดเห็น เป็นต้น

ง. กิจกรรมประจำภาคเรียน ได้แก่ การคัดเลือกนักเรียนดีเด่นประจำภาคเรียน การฟังเทศน์หรือจัดพิธีกรรมทางศาสนา เป็นต้น

จ. กิจกรรมในรอบปี ได้แก่ กิจกรรมไหว้ครู การศึกษานอกสถานที่ การจัดงานประจำปีของโรงเรียน การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน เป็นต้น

สรุป จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น พบว่าการปลูกฝังจริยศึกษาและวินัยในตนเองในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้วิธีการสอนและการปลูกฝังหลายวิธีและได้จัดกิจกรรมเสริมสร้างวินัยในตนเองอยู่หลายกิจกรรม

วิธีดำเนินการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สุ่มตัวอย่างโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากทุกเขตการศึกษา เขตการศึกษาละ 2 โรงเรียน ใ้ครูทุกคนในโรงเรียน เป็นกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1,2,3,4,5,6 ในโรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างชั้นละ 1 ห้องเรียน ใ้กลุ่ม ตัวอย่างครู และนักเรียนคังตารางที่ 1 และ 2

ตาราง 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา

โรงเรียน	จำนวน โรงเรียน	จำนวนครู
โรงเรียนประถมศึกษาในเมือง	12	200
โรงเรียนประถมศึกษานอกเมือง	12	161
โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมือง	12	288
โรงเรียนมัศึกษานอกเมือง	12	206

ตาราง 2 จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับชั้นเรียน

ชั้นเรียน	จำนวนนักเรียน		
	โรงเรียน ในเมือง	โรงเรียน นอกเมือง	รวม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	576	552	1128
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	581	578	1159
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	563	620	1183
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	634	652	1286
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	589	648	1237
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	624	640	1264
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	627	551	1178
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	559	652	1211
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	529	691	1220

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ มี 2 ชุด คือ

1. แบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 มาตรา ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง
2. แบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ ควงใจ เนตรโรจน์ (ควงใจ เนตรโรจน์ 2527)

การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับการปลูกฝังวินัยในตนเอง และการวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง เพื่อนำมาสร้างเป็นแบบสอบถาม และเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
2. สร้างแบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เกี่ยวกับวิธีสอนตามปกติ จำนวน 11 ข้อ เทคนิคการปรับพฤติกรรม จำนวน 8 ข้อ เทคนิคการลดพฤติกรรม จำนวน 9 ข้อ เทคนิคสร้างเสริมเจตคติจำนวน 5 ข้อ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน จำนวน 27 ข้อ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิคือ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 5 คน ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 5 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 5 คน ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 5 คน รวมผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 20 คน พิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่าครอบคลุมวิธีการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพียงใด เพื่อตรวจหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามจริง
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปลองใช้ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟ่า ปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.9215 แสดงว่าแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นสูงพอที่จะเชื่อถือได้
5. นำแบบสอบถามไปใช้สอบถามครูในกลุ่มตัวอย่าง

การพัฒนาแบบทดสอบด้านความมีวินัยในตนเอง

1. นำแบบทดสอบด้านความมีวินัยในตนเองของ ทวงใจ เนตรโรจน์ ไปทดลองและปรับปรุง โดยนำไปทดสอบนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1,2,3,4,5,6 ชั้นละ 30 คน นำมาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ ได้ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไปทุกข้อในแต่ละชั้น แสดงว่าแบบทดสอบฉบับนี้สามารถวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองได้ทุกระดับชั้น
2. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้ทดสอบนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัย

วิธีตรวจให้คะแนน

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้นำหนักคะแนน ดังนี้
  - 1 หมายถึง ปฏิบัติ เรื่อนั้นน้อยที่สุดหรือไม่ค่อยปฏิบัติ
  - 2 หมายถึง ปฏิบัติ เรื่อนั้นน้อย
  - 3 หมายถึง ปฏิบัติ เรื่อนั้นมาก
  - 4 หมายถึง ปฏิบัติ เรื่อนั้นมากที่สุด
2. แบบทดสอบบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้
  - 2.1 ให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบ "ใช่" ไม่มีการให้ครั้งคะแนนหรือเศษของคะแนน
  - 2.2 ให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบ "ไม่ใช่" เว้นว่าง

2.3 มีข้อสอบบางข้อที่เป็นข้อความในทางปฏิเสธ การให้คะแนน จะตรงข้ามกับสองข้อแรกที่ได้กล่าวมา คือให้ 1 คะแนนสำหรับข้อที่ตอบ "ไม่ใช่" ให้ 0 คะแนน สำหรับข้อที่ตอบ "ใช่"

เกณฑ์ตัดสิน

เกณฑ์ตัดสินและพิจารณาจาก เฉลี่ยจากแบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยถือเกณฑ์พิจารณาดังนี้

3.5 - 4.00	หมายความว่า	การปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก
2.5 - 3.49	หมายความว่า	การปฏิบัติอยู่ในระดับสูง
1.5 - 2.49	หมายความว่า	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
0 - 1.49	หมายความว่า	การปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมากหรือไม่ได้ปฏิบัติ

เกณฑ์ตัดสินผลการสอบจากแบบทดสอบด้านความมีวินัยในตนเองโดยถือเกณฑ์ คะแนนที่ - ปกติดังนี้ (ชวาล แพร์ทกุล 2520 : 53)

ตั้งแต่	T 65 และสูงกว่า	แปลว่า	มีวินัยในตนเองสูงมาก
ตั้งแต่	T 55 - T 64	แปลว่า	มีวินัยในตนเองสูง
ตั้งแต่	T 45 - T 54	แปลว่า	มีวินัยในตนเองพอใช้
เฉพาะ	T 50	แปลว่า	มีวินัยในตนเองระดับปานกลาง ของกลุ่ม
ตั้งแต่	T 35 - T 44	แปลว่า	มีวินัยในตนเองต่ำ
ต่ำกว่า	T 35	แปลว่า	มีวินัยในตนเองต่ำมาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดกระทำข้อมูล

1. รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยให้นิสิตปริญญาโท วิชาเอก การบริหารการศึกษา และวิชาเอกการประถมศึกษาไปแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างและรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนทุกชุด

2. รวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบ โดยให้นิสิตปริญญาโทวิชาเอก การบริหารการศึกษา และวิชาเอกการประถมศึกษาไปทดสอบนักเรียน ในกลุ่มตัวอย่างครั้งแรกเดือน กรกฎาคม 2527 และทดสอบซ้ำครั้งที่สองเดือนกุมภาพันธ์ 2528

3. การจัดกระทำข้อมูล

3.1 กัดเลือกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

3.2 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์การให้

คะแนน

3.3 นำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับการปลูกฝังวินัยใน โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3.4 นำกระดาษคำตอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ การให้คะแนน

3.5 นำคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง มาแปลงเป็นคะแนน ที่ - ปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย

2. คะแนนมาตรฐานที่ - ปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา

การประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้ดัชนี 2 ประการเป็นตัวกำหนด คือ วิธีการฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังวินัยในตนเอง และบุคลิกภาพ ด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน จากแบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และจากการวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาได้ผลดังต่อไปนี้

1.1 การปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ผลจากแบบสอบถามพบว่า โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาใช้วิธีการปลูกฝังวินัย ดังตาราง 3 ถึงตาราง 24

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีสอนตามปกติใน
โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและโรงเรียนประถมศึกษานอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้นักเรียนประกวดร้องเพลงหมู่	1.9239	11	2.1613	11
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มคิดหาแนวปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย	2.6984	6	2.7707	6
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกระเบียบใช้ในห้องเรียน	2.7500	5	2.7821	5
4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกระเบียบใช้ในโรงเรียน	2.2422	8	2.3889	8
5. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกระเบียบใช้ในสังคม	2.0426	10	2.0728	10
6. ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง	3.3214	2	3.5686	1
7. ฝึกนักเรียนให้เคลื่อนไหวตามคำสั่ง	3.1735	3	3.0446	3
8. ฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยกำหนดเวลาหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม	3.3450	1	3.2839	2

ตาราง 3 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกการปฏิบัติตนประจำวัน	2.3403	7	2.3527	7
10. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบและขอคดลงในกาเรียนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งทุกครั้ง	3.1223	4	3.0194	4
11. ให้นักเรียนจับป้ายนิเทศก์เกี่ยวกับระเบียบวินัย	2.2169	9	2.2194	9
รวม	2.6524		2.5083	

จากตาราง 3 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีปลูกฝังวินัยโดยวิธีสอนตามปกติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองใช้วิธีปลูกฝังวินัยนักเรียนระดับมากอันดับหนึ่ง คือ ฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยกำหนดเวลาหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม รองลงมาคือ ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ส่วนโรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองใช้วิธีปลูกฝังวินัยนักเรียนระดับมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง รองลงมาคือ ฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยกำหนดเวลา หน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม อันดับสามตรงกันคือ ฝึกนักเรียน

ให้เคลื่อนไหวตามคำสั่ง กิจกรรมที่ปฏิบัติบ่อยเป็นอันดับสุดท้ายทั้งโรงเรียนประถมศึกษา
ในเมืองและนอกเมือง คือ ให้มีการประกวดร้องเพลงหมู่

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัย โดยใช้เทคนิคการปรับ
พฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมใช้แรง เสริมทางบวกในโรงเรียนประถมศึกษา
ในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้อาหาร ขนม หรือของ	2.0729	3	2.1795	3
2. ใช้แสดงท่าทาง (เช่นพยักหน้า ยอมรับชมเชย ฯลฯ)	3.2371	1	3.0395	1
3. ให้ของใช้หรือของเล่น	1.9185	4	2.1623	4
4. ให้คู่มือหรือบัตรเพื่อนำไปแลกเปลี่ยน ขนม ตุ๊กตาหรือของเล่น	1.4064	5	1.5066	5
5. มีการทำสัญญา หรือข้อตกลงกัน	2.8953	2	2.2013	2
รวม	2.3069		2.2178	

จากตาราง 4 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองปลูกฝังวินัยนักเรียนโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมปรากฏว่า กิจกรรมที่ปฏิบัติมากอันดับหนึ่ง คือ ใช้แสดงท่าทาง (เช่น พยักหน้า ยอมรับ ชมเชย ฯลฯ) เพื่อเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม รองลงมาคือ มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกัน อันดับสามในระดับน้อย คือ ให้อาหาร ชม หรือของ กิจกรรมที่ปฏิบัติอันดับสุดท้ายในเกณฑ์ระดับน้อย คือ ให้อุปกรณ์หรือบัตรเพื่อนำไปแลกเปลี่ยนขนม ตุ๊กตา หรือของเล่น

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้นักเรียนบางคนแสดงพฤติกรรมความมีวินัยเพื่อใครเสริมแรงนักเรียนทั้งหมด (เช่น ออกกับนักเรียนทั้งหมดว่า นักเรียนทั้งหมดจะมีช่วงเวลาไปเล่นเกมส์ ถ้าแดงแดงกายมาโรงเรียนถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ฯลฯ)	2.3580	2	2.3961	2

ตาราง 5 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
2. ให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม (เช่น ครูตั้งเงื่อนไขว่า ถ้า นักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน จะให้เวลาว่าง 10 นาที ไปเล่นเกมสันทนาการ แต่จะหัก 1 นาทีทุก ๆ ครั้งที่ ไม่ปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน)	2.5054	1	2.2516	1
รวม	2.4307		2.3239	

จากตาราง 5 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง ใช้กิจกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มมากอันดับหนึ่งคือ ให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม รองลงมาคือให้นักเรียนบางคนแสดงพฤติกรรม ความมีวินัย เพื่อได้เสริมแรงนักเรียนทั้งห้อง

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม การเลียนแบบในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง	นอกเมือง
	$\bar{x}$	$\bar{x}$
1. ให้นักเรียน 2 คน เป็นตัวแบบปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน หรือวินัยของโรงเรียน ครูให้แรงเสริมแก่นักเรียนทั้ง 2 คน โดยให้ขนม เมื่อนักเรียนคนอื่นทำตามตัวแบบครูให้แรงเสริมโดยให้ขนมเช่นกัน	1.9067	1.9744

จากตาราง 6 พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเลียนแบบในระดับน้อย

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ลงโทษรุนแรงแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	1.8256	7	2.0248	6
2. ลงโทษทัณฑ์แก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.5127	3	2.5605	2
3. ลงโทษทุกครั้งแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.0205	5	2.5161	3
4. ลงโทษและควบคุมไม่ให้มีการเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.3646	4	2.2628	5
5. ลงโทษคันเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่มีวินัย	2.5641	2	2.4178	4
6. ให้นักเรียนไม่มีวินัยอยู่นอกห้องเรียน	1.5258	8	1.4026	8
7. ใช้การปรับเป็นเงิน	1.2857	9	1.2053	9
8. ให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยปฏิบัติให้ถูกต้องทันที	2.8622	1	2.8618	1

ตาราง 7 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
9. นักเรียนที่ไม่มีวินัยครูไม่พูดควย เมื่อนักเรียนมีวินัยแล้วครูจึงพูด ควย และกล่าวคำชมเชย	1.9637	6	1.5796	7
รวม	2.1054		2.0924	

จากตาราง 7 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยนักเรียนโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรม แบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียนมากอันดับหนึ่ง ตรงกับโรงเรียนประถมศึกษานอกเมือง คือ ให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยปฏิบัติให้ถูกต้องทันที ร่องลงมาคือ ลงโทษทันทีแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย ส่วนโรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองใช้กิจกรรมลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียน ร่องลงมาเป็นอันดับสอง คือ ลงโทษทันทีแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย กิจกรรมที่ปฏิบัติกันน้อยที่สุดตรงกันทั้งโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง คือ ใช้การปรับเป็นเงิน

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคสร้างเสริม
เจตคติในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ครูกำหนดชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับเรื่องวินัยแล้วตั้งคำถามให้นักเรียนคิดโดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคลแล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม	2.5233	3	2.5796	1
2. ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องวินัย แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนคิด โดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคลแล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม	2.5980	1	2.5067	2
3. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย มีเหตุการณ์ให้นักเรียนเลือก 4 - 5 เหตุการณ์ให้นักเรียนตัดสินใจส่วนตัวเป็นรายบุคคลแล้วร่วมกันตัดสินใจเป็นกลุ่มเพื่อหาข้อยุติแล้วครูสรุป	2.5426	2	2.4304	4

ตาราง 8 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
4. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยแล้วตอบคำถามวัดความเข้าใจในเรื่อง คำถามนำไปสู่ความคิดเพื่อสร้างกานิยมครูสรุป	2.5132	4	2.4841	3
5. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย มีทางเลือกให้นักเรียนเลือก 4 - 5 ทาง นักเรียนเลือกคำตอบเป็นรายบุคคล และรวมกันเป็นกลุ่มเลือกคำตอบตามลำดับความสำคัญมากไปหาน้อย	2.4588	5	2.3462	5
รวม	2.5272		2.4694	

จากตาราง 8 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมือง และนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคสร้างเสริมเจตคติในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองใช้เทคนิคสร้างเสริมเจตคติมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องวินัย แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนคิด โดยให้ตอบ

คำถามเป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม รองลงมาอันดับ
 สองคือ ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย มีเหตุการณ์ให้นักเรียนเลือก
 4 - 5 เหตุการณ์ ให้นักเรียนตัดสินใจส่วนตัวเป็นรายบุคคล แล้วร่วมกันตัดสินใจเป็น
 กลุ่มเพื่อหาข้อยุติ แล้วครูสรุป อันดับสามคือ ครูกำหนดชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับวินัย
 แล้วตั้งคำถาม นำให้นักเรียนคิดโดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของ
 ทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม ส่วนโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองใช้เทคนิคสร้างเสริม
 เจตคติมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ ครูกำหนดชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับเรื่องวินัยแล้วตั้งคำถาม
 นำให้นักเรียนคิดโดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็น
 ภาพรวม รองลงมาคือให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องวินัย แล้วตั้งคำถามนำให้นักเรียน
 คิด โดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม
 อันดับสามคือครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยแล้วตอบคำถามวัดความ
 เข้าใจในเรื่อง คำถามนำไปสู่ความคิดเพื่อสร้างค่านิยม ครูสรุป โรงเรียนประถม
 ศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้เทคนิคสร้างเสริมเจตคติน้อยที่สุด คือ ครูให้นักเรียนอ่าน
 บทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยมีทางเลือกให้นักเรียนเลือก 4 - 5 ทาง นักเรียนเลือก
 คำตอบเป็นรายบุคคล และร่วมกันเป็นกลุ่มเลือกคำตอบตามลำดับความสำคัญมากไปหาน้อย

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้กิจกรรมสร้างเสริมวินัย กิจกรรมประจำวันในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. อบรมหน้าเสาธง	3.7273	2	3.6603	2
2. ฝึกกายบริหาร	3.4523	6	2.8954	8
3. การทำความเคารพครู	3.6683	4	3.4706	5
4. ตรวจการแต่งกาย	3.4563	5	3.2745	10
5. ให้อาหารกลางวัน	3.2000	9	2.9934	7
6. ให้อาหารกลางวัน	3.2376	7	2.6993	9
7. ให้อาหารกลางวัน	3.2764	8	3.4551	6
8. สวดมนต์ไหว้พระประจำวัน	3.7488	1	3.7032	1
9. ให้อาหารกลางวัน	2.3299	10	3.5677	3
10. ให้อาหารกลางวัน	3.7000	3	3.5419	4
รวม	3.3797		3.3261	

จากตาราง 9 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวันระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้กิจกรรมสร้างเสริมวินัย ระดับมากที่สุด คือ สวดมนต์ไหว้พระประจำวัน รองลงมาคือ อบรมหน้าเสาธง อันดับสามโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมให้เข้าชั้นเรียนตรงเวลา แต่โรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองใช้กิจกรรมให้มาโรงเรียนทันเวลา ส่วนกิจกรรมที่ใช้น้อยที่สุดในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองคือ ให้นำโรงเรียนทันเวลา แต่ในโรงเรียนประถมศึกษาใช้กิจกรรมตรวจการแต่งกาย

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์	3.0303	2	3.4379	2
2. สวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์	3.2115	1	3.5097	1
3. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	2.2723	3	2.3766	3
รวม	2.8380		3.1081	

จากตาราง 10 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยจัดกิจกรรมในรอบสัปดาห์ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้กิจกรรมในรอบสัปดาห์มากอันดับหนึ่งคือ สวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ รองลงมาคือ ประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ อันดับสุดท้ายคือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมประจำภาคเรียนของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. มีการคัดเลือกนักเรียนที่มีวินัยดีเยี่ยมประจำภาคเรียน	2.6218	2	2.6178	2
2. จัดให้มีการฟัง เทศน์หรือจัดพิธีกรรมทางศาสนา	2.8962	1	3.0544	1
3. จัดงานวันปิดภาคเรียน	2.2850	3	2.3654	3
รวม	2.6010		2.6792	

จากตาราง 11 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยจัดกิจกรรมประจำภาคเรียนในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่าโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้กิจกรรมประจำภาคเรียนมากอันดับหนึ่งคือ จัดให้มีการฟังเทศน์หรือจัดพิธีกรรมทางศาสนา รองลงมาคือ มีการคัดเลือกนักเรียนที่มีวินัยดีเยี่ยมประจำภาคเรียน อันดับสุดท้ายคือ จัดงานวัดภาคเรียน

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมในรอบปีของโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. กิจกรรมไหว้ครู	3.6931	1	3.6282	1
2. จัดตั้งสภานักเรียน	2.5989	7	2.7806	6
3. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน	3.2959	4	2.9423	4
4. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน	2.8105	6	2.9423	4
5. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.2714	5	3.1401	2
6. จัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี	3.4093	3	2.0051	7

ตาราง 12 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
7. จัดกิจกรรมผูกภาษาชาก	3.6077	2	2.8967	3
รวม	3.2410		3.0373	

จากตาราง 12 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยจัดกิจกรรมในรอบปีในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้กิจกรรมในรอบปีมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมไหว้ครู รองลงมาคือ จัดกิจกรรมผูกภาษาชาก อันดับสามคือ จัดกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี อันดับสุดท้ายคือ จัดตั้งสภานักเรียน

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีต่าง ๆ ใน
โรงเรียนประถมศึกษา

วิธีการปลูกฝังวินัย	ในเมือง		นอกเมือง		รวม	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. วิธีสอนตามปกติ	2.6524	4	2.5083	5	2.5804	5
2. เทคนิคปรับพฤติกรรม แรงเสริมทางบวก	2.3069	8	2.2178	8	2.2624	8
3. เทคนิคปรับพฤติกรรม การวางเงื่อนไข	2.4307	7	2.3239	7	2.3773	7
4. เทคนิคปรับพฤติกรรม การเลียนแบบ	1.9067	10	1.9744	10	1.9406	10
5. เทคนิคปรับพฤติกรรม แบบลดพฤติกรรมความ ไม่มีวินัย	2.1054	9	2.0924	9	2.0989	9
6. เทคนิคสร้างเสริม เจตคติ	2.5272	6	2.4694	6	2.4983	6
7. กิจกรรมสร้างเสริมวินัย กิจกรรมประจำวัน	3.3797	1	3.3261	1	3.3529	1
8. กิจกรรมในรอบสัปดาห์	2.8380	3	3.1081	2	2.9731	3
9. กิจกรรมประจำ ภาคเรียน	2.6010	5	2.6792	4	2.6401	4
10. กิจกรรมในรอบปี	3.2410	2	3.0373	3	3.1392	2

จากตาราง 13 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุด อันดับหนึ่งคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ

พิจารณาโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองปรากฏว่าใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุด อันดับหนึ่งคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่น ๆ ใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ

โรงเรียนประถมศึกษานอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี ส่วนวิธีการอื่น ๆ ใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีสอนตามปกติใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้นักเรียนประกวดร้องเพลงหมู่	1.4444	11	1.3646	11
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มคิดหาแนวปฏิบัติตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย	2.1194	7	2.4343	6
3. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกระเบียบใช้ในห้องเรียน	2.4045	6	3.2071	2
4. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกระเบียบใช้ในโรงเรียน	1.8397	10	1.8205	9
5. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกระเบียบใช้ในสังคม	1.8669	9	1.8979	8
6. ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง	3.3012	1	2.8602	4
7. ฝึกนักเรียนให้เคลื่อนไหวตามคำสั่ง	2.4491	4	2.8118	5
8. ฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยกำหนดเวลาหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม	3.0076	3	3.1027	3

ตาราง 14 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
9. ให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกการปฏิบัติ	2.1082	8	1.9189	7
10. ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบและขอตกลงในการเรียนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งทุกครั้ง	3.0483	2	3.3745	1
11. ให้นักเรียนจับป้ายนิเทศ์เกี่ยวกับระเบียบวินัย	2.4384	5	1.5600	10
รวม	2.3662		2.4048	

จากตาราง 14 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีสอนตามปกติในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ปรากฏว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมสอนตามปกติระดับมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง รองลงมา คือ ฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ และขอตกลงในการเรียนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งทุกครั้ง อันดับสามคือ ฝึกนักเรียนให้ทำงาน

เป็นกลุ่มโดยกำหนดเวลาหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม แต่โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมสอนตามปกติระดับมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและซอตกงในการเรียนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งทุกครั้ง รองลงมาคือ ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันคิดออกกระเบียบใช้ในห้องเรียน อันดับสามคือ ฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยกำหนดเวลาหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม อันดับสุดท้าย คือ ให้มีการประกวดร้อง เพลงหมู่

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมใช้แรงเสริมทางบวกในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้อาหาร ขนมหรือของ	1.7318	3	1.1897	5
2. ใช้แสงทำทาง (เช่นพยักหน้า ยอมรับ ชมเชย ฯลฯ)	3.0341	1	3.1207	1
3. ให้อาหารหรือของเล่น	1.6457	4	1.5775	3
4. ให้อุปกรณ์หรือบัตร เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนขนม ตุ๊กตา หรือของเล่น	1.3908	5	1.4844	4

ตาราง 15 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
5. มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกัน	2.5115	2	2.5385	2
รวม	2.0628		1.9831	

จากตาราง 15 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมใช้แรงเสริมทางบวกระดับค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณารายข้อปรากฏว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้แรงเสริมทางบวกมากอันดับหนึ่งคือ ใช้แสดงท่าทาง ร้องลงมา คือ มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกัน อันดับสามโรงเรียนมัธยมในเมืองให้อาหาร ขนมหรือของแต่โรงเรียนมัธยมนอกเมืองให้ของใช้หรือของเล่น อันดับสุดท้ายโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองคือ ให้อุปกรณ์หรือบัตรเพื่อนำไปแลกเป็นขนม ตุ๊กตาหรือของเล่น แต่โรงเรียนมัศึกษานอกเมืองให้อาหาร ขนมหรือของ

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้นักเรียนบางคนแสดงพฤติกรรมความมีวินัยเพื่อไ้เสริมแรงนักเรียนทั้งห้อง (เช่นบอกกับนักเรียนทั้งห้องว่านักเรียนทั้งหมดจะมีช่วงเวลาไปเล่นเกมส์ถ้าแดงแดงกายมาโรงเรียนถูกตองตามระเบียบของโรงเรียน ฯลฯ)	2.0451	1	2.0154	1
2. ให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม (เช่น ครูตั้งเงื่อนไขว่าถ้านักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกฎของห้องเรียนจะให้เวลาว่าง 10 นาทีไปเล่นเกมส์ที่ต้องการแค่จะหัก 1 นาทีทุก ๆ ครั้งที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน)	1.9693	2	1.9490	2
รวม	2.0072		1.9822	

จากตาราง 16 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง ใช้การปลุกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มระดับค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้กิจกรรมวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มอันดับหนึ่งคือ ให้นักเรียนบางคนแสดงพฤติกรรม ความมีวินัยเพื่อได้เสริมแรงนักเรียนทั้งห้อง รองลงมาคือ ให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม

ตาราง 17 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลุกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม การเลียนแบบในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ให้นักเรียน 2 คนเป็นตัวแทนปฏิบัติ ตามกฎของห้องเรียนหรือวินัยของโรงเรียน ครูให้แรงเสริมแก่นักเรียนทั้ง 2 คน โดยให้ขนม เมื่อนักเรียนคนอื่นทำตามตัวแทน ครูให้แรงเสริมโดยให้ขนมเช่นกัน	1.7962	1	1.6753	1

จากตาราง 17 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบเพิ่มความถี่ของพฤติกรรม การเลียนแบบระดับน้อย

ตาราง 18 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ลงโทษรุนแรงแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.2912	6	2.6455	2
2. ลงโทษทันทีแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.5946	4	2.0370	6
3. ลงโทษทุกครั้งแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.6022	3	2.6211	3
4. ลงโทษและความคุมไม่ให้การเสริมแรงทางบวกแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย	2.4538	5	2.4481	5
5. ลงโทษทันทีที่ทำให้นักเรียนไม่มีวินัย	2.9120	1	2.4817	4
6. ให้นักเรียนไม่มีวินัยอยู่นอกห้องเรียน	1.5787	8	1.6881	8
7. ใช้การปรับเป็นเงิน	1.3361	9	1.3048	9

ตาราง 18 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
6. ให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยปฏิบัติให้ ถูกต้องทันที	2.6144	2	2.7903	1
9. นักเรียนที่ไม่มีวินัยครูไม่พูดควย เมื่อนักเรียนมีวินัยแล้วครูจึงพูดควย และกล่าวชมเชย	1.8261	7	1.8995	7
รวม	2.2679		2.2129	

จากตาราง 18 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัย โดยใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยในระดับค่อนข้างมาก ส่วนโรงเรียนมัศึกษานอกเมืองใช้เทคนิคการปรับพฤติกรรมแบบลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยมากอันดับหนึ่งคือ ลงโทษทันทีที่ทำให้นักเรียนไม่มีวินัย รองลงมาคือ ให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยปฏิบัติให้ถูกต้องทันที อันดับสามคือ ลงโทษทุกครั้งแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย ปฏิบัติน้อยอันดับสุดท้ายคือ ส่วนโรงเรียนมัศึกษานอกเมือง

ใช้กิจกรรมลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยมากอันดับหนึ่ง คือ ให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยปฏิบัติ
ให้ถูกต้องทันที รองลงมาคือ ลงโทษรุนแรงแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย อันดับสามคือ
ลงโทษทุกครั้งแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย ปฏิบัติน้อยอันดับสุดท้ายคือ ใช้การปรับเป็นเงิน

ตาราง 19 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัย โดยใช้เทคนิคสร้างเสริม
เจตคติในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ครูกำหนดชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับ เรื่องวินัยแล้วตั้งคำถามให้นักเรียน คิดโดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล แล้ว นำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็น ภาพรวม	2.2386	1	2.1675	2
2. ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่อง วินัย แล้วตั้งคำถามให้นักเรียน คิด โดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมา เป็นภาพรวม	2.0954	5	2.0153	5

ตาราง 19 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
3. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย มีเหตุการณ์ให้นักเรียนเลือก 4 - 5 เหตุการณ์ให้นักเรียนตัดสินใจส่วนตัวเป็นรายบุคคล แล้วร่วมกันตัดสินใจเป็นกลุ่มเพื่อหาข้อยุติ แล้วครูสรุป	2.1962	3	2.1019	3
4. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยแล้วตอบคำถามวัดความเข้าใจในเรื่อง กำหนดนำไปสู่ความคิดเพื่อสร้างค่านิยมครูสรุป	2.2319	2	2.1052	1
5. ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย มีทางเลือกให้นักเรียนเลือก 4-5 ทาง นักเรียนเลือกคำตอบเป็นรายบุคคลและร่วมกันเป็นกลุ่มเลือกคำตอบตามลำดับความสำคัญมากไปหาน้อย	2.1351	4	2.0725	4
รวม	2.1794		2.1065	

จากตาราง 19 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการ
 ปลุกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคสร้างเสริมเจตคติในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏ
 ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้เทคนิคสร้างเสริมเจตคติมากอันดับหนึ่งคือ ครูกำหนด
 ชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับเรื่องวินัยแล้วตั้งคำถาม นำให้นักเรียนคิดโดยให้ตอบคำถาม
 เป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวมส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษา
 นอกเมืองใช้วิธีครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยแล้วตอบคำถามวัดความ
 เข้าใจในเรื่อง คำถามนำไปสู่ความคิดเพื่อสร้างค่านิยม ครูสรุป ร่องลงมาคือ
 ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย แล้วตอบคำถามวัดความเข้าใจใน
 เนื้อเรื่อง คำถามนำไปสู่ความคิดเพื่อสร้างค่านิยม ครูสรุป ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษา
 นอกเมืองใช้วิธีครูกำหนดชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับเรื่องวินัยแล้วตั้งคำถาม นำให้นักเรียน
 คิดโดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม
 อันดับสามตรงกันคือ ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัย มีเหตุการณ์
 ให้นักเรียนเลือก 4-5 เหตุการณ์ ให้นักเรียนตัดสินใจส่วนตัวเป็นรายบุคคล แล้ว
 ร่วมกันตัดสินใจเป็นกลุ่มเพื่อหาข้อยุติ แล้วครูสรุป อันดับสุดท้ายคือ ครูให้นักเรียน
 คุงรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องวินัย แล้วตั้งคำถามนำให้นักเรียนคิดโดยให้ตอบคำถามเป็นราย
 บุคคล แล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม

ตาราง 20 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมประจำวันในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. อบรมหน้าเสาธง	3.6926	1	3.6465	1
2. ฝึกกายบริหาร	2.4259	9	2.2250	7
3. การทำความเคารพครู	3.4615	5	3.1347	6
4. ตรวจการแต่งกาย	3.5364	3	3.2332	4
5. ให้เขาแถวซื้ออาหารรับประทาน	2.9112	8	1.9949	9
6. ให้เขาแถวคั้นน้ำ	2.3789	10	1.7638	10
7. ให้เขาแถวเดินกลับบ้าน ขึ้นรถ	3.1579	7	2.1789	8
8. สวดมนต์ไหวพระประจำวัน	3.4385	6	3.1813	5
9. ให้นำโรงเรียนทันเวลา	3.5894	2	3.5077	2
10. ให้เขาชั้นเรียนตรงเวลา	3.5344	4	3.4557	3
รวม	3.2127		2.8322	

จากตาราง 20 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยจัดกิจกรรมประจำวันในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้กิจกรรมประจำวันมากอันดับหนึ่งคือ อบรมหน้าเสาธง รองลงมาคือให้มาโรงเรียนทันเวลา อันดับสามคือตรวจการแต่งกาย ส่วนโรงเรียนมัธยมนอกเมืองคือให้เข้าชั้นเรียนตรงเวลาอันดับสุดท้าย คือ ให้เข้าแถวคิมน้ำ

ตาราง 21 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมในรอบสัปดาห์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. ประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์	2.8876	1	2.9427	2
2. สวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์	2.6642	2	2.9845	1
3. เชิญวิทยากรมาให้ความรู้	2.2881	3	2.4227	3
รวม	2.6133		2.7833	

จากตาราง 21 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยจัดกิจกรรมในรอบสัปดาห์ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อปรากฏว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมมากอันดับหนึ่ง คือ ประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ แต่โรงเรียนมัศึกษานอกเมืองใช้กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ รองลงมา โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ ส่วนโรงเรียนมัศึกษานอกเมืองใช้กิจกรรมประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ อันดับสุดท้ายคือ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้

ตาราง 22 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัย โดยโรงเรียนจัดกิจกรรมประจำภาคเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. มีการคัดเลือกนักเรียนที่มีวินัยดีเยี่ยมประจำภาคเรียน	2.7857	1	2.5773	2
2. จัดให้มีการฟังเทศน์หรือจัดพิธีกรรมทางศาสนา	2.3962	2	2.5816	1
3. จัดงานวันปิดภาคเรียน	1.8610	3	1.7927	3
รวม	2.3470		2.3172	

จากตาราง 22 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมประจำภาคเรียนระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองจัดกิจกรรมประจำภาคเรียนมากอันดับหนึ่ง คือ มีการคัดเลือกนักเรียนที่มีวินัยดีเยี่ยมประจำภาคเรียน ส่วนโรงเรียนมัธยมนอกเมืองจัดให้การฟังเทศน์หรือจัดพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนอันดับสามเป็นอันดับสุดท้าย คือ จัดงานวันปิดภาคเรียน

ตาราง 23 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยโรงเรียนจัดกิจกรรมในรอบปีของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมือง

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
1. กิจกรรมไหว้ครู	3.1944	3	3.5816	1
2. จัดตั้งสถานักเรียน	2.0700	6	2.5589	2
3. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน	1.7265	7	3.5204	3
4. จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน	3.1031	5	3.0914	5
5. จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	3.1364	4	3.0194	6

ตาราง 23 (ต่อ)

กิจกรรม	ในเมือง		นอกเมือง	
	$\bar{x}$	อันดับที่	$\bar{x}$	อันดับที่
6. จัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี	3.6527	1	2.9695	7
7. จัดกิจกรรมบุรุษกาชาด	3.2056	2	3.3438	4
รวม	2.8698		3.1793	

จากตาราง 23 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยจัดกิจกรรมในรอบปีระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองจัดกิจกรรมในรอบปีมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ จัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี รองลงมาคือ จัดกิจกรรมบุรุษกาชาด อันดับสามคือ กิจกรรมไหว้ครู อันดับสุดท้ายคือ จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน ส่วนโรงเรียนมัศึกษานอกเมืองจัดกิจกรรมในรอบปีมากที่สุดอันดับหนึ่งคือ กิจกรรมไหว้ครู รองลงมาคือ จัดตั้งสภานักเรียน อันดับสามคือ จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน อันดับสุดท้ายคือ จัดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี

ตาราง 24 แสดงค่าเฉลี่ยและอันดับที่ของวิธีการปลูกฝังวินัยโดยวิธีต่าง ๆ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีการปลูกฝังวินัย	ในเมือง		นอกเมือง		รวม	
	$\bar{x}$		$\bar{x}$		$\bar{x}$	
1. วิธีสอนตามปกติ	2.3662	4	2.4048	4	2.3855	4
2. เทคนิคปรับพฤติกรรมใช้ แรงเสริมทางบวก	2.0628	8	1.9831	8	2.0230	8
3. เทคนิคปรับพฤติกรรมใช้ การวางเงื่อนไข	2.0072	9	1.9822	9	1.9947	9
4. เทคนิคปรับพฤติกรรมใช้ การเลียนแบบ	1.7962	10	1.6753	10	1.7358	10
5. เทคนิคปรับพฤติกรรม แบบลดพฤติกรรมความ ไม่มีวินัย	2.2679	6	2.2129	6	2.2404	6
6. เทคนิคสร้างเสริม เจตคติ	2.1794	7	2.1085	7	2.1440	7
7. กิจกรรมสร้างเสริมวินัย ใช้กิจกรรมประจำวัน	3.2127	1	2.8322	2	3.0225	2
8. กิจกรรมในรอบสัปดาห์	2.6133	3	2.7833	3	2.6983	3
9. กิจกรรมประจำภาคเรียน	2.3470	5	2.3172	5	2.3321	5
10. กิจกรรมในรอบปี	2.8698	2	3.1793	1	3.0246	1

จากตาราง 24 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยส่วนรวมใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน อันดับสาม คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่น ๆ ใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมกรรมการเรียนแบบ

พิจารณาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองปรากฏว่าใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือกิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี อันดับสาม คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้าย คือ เทคนิคปรับพฤติกรรมกรรมการเรียนแบบ

โรงเรียนมัศึกษานอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุด อันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี รองลงมา คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน อันดับสาม คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้าย คือ เทคนิคปรับพฤติกรรมกรรมการเรียนแบบ

1.2 บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน

ผลจากการทดสอบบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษา ดังตาราง 25 ถึงตาราง 26

ตาราง 25 แสดงคะแนน T- ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษา

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T -ปกติเฉลี่ย		
		ชั้นประถมศึกษา- ศึกษาปีที่ 4	ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 5	ชั้นประถม ศึกษาปีที่ 6
นอกเมือง	ชาย	51.1648	51.8369	49.7606
	หญิง	54.7946	50.1387	50.9943
	รวม	52.9797	50.9878	50.3775
ในเมือง	ชาย	47.8684	47.5299	47.1765
	หญิง	48.2339	48.4965	51.8189
	รวม	48.0512	48.0132	49.4977
รวมทั้งหมด		50.5154	49.5005	49.9376

จากตาราง 25 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศปรากฏว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนอกเมือง ทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้ หรือปานกลาง นักเรียนในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนและเพศปรากฏว่านักเรียนนอกเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้ และนักเรียนในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งของโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่านักเรียนในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้

ตาราง 26 แสดงคะแนน T - ปกติ เจดีย์ บุคลิกภาพความมีวินัยของตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

สถานที่ตั้งของโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเจดีย์					
		ม.1	ม.2	ม.3	ม.4	ม.5	ม.6
นอกเมือง	ชาย	48.1469	46.4746	52.5072	50.0404	49.9358	47.9662
	หญิง	49.3014	46.9870	51.4122	49.1634	50.0545	49.8829
	รวม	48.7242	46.7300	51.9597	49.6019	49.9952	48.9246
ในเมือง	ชาย	52.4853	48.8235	52.1867	44.9796	50.0490	50.0945
	หญิง	50.0859	48.1176	48.7701	48.4148	50.0140	49.8693
	รวม	51.2856	48.4706	50.4784	46.6972	50.0315	49.9819
รวมทั้งหมด		50.0049	47.6007	51.2190	48.1405	50.0133	49.6647

จากตาราง 26 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นอกเมือง ในเมือง ทั้งเพศชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นอกเมือง ในเมือง ทั้งเพศชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นอกเมือง ในเมือง ทั้งเพศชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 นอกเมือง ในเมือง ทั้งเพศชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นอกเมือง ในเมือง ทั้งเพศชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง พิจารณาสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกเมือง ในเมือง ทั้งเพศชายและหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

จากตาราง 3 ถึงตาราง 26 สรุปว่า โรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากอันดับหนึ่งคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง จึงส่งผลให้นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 5 ชั้นปีที่ 6 ในเมือง นอกเมืองทั้งเพศชายและเพศหญิงมีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมือง ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากอันดับหนึ่งคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน ส่วนโรงเรียนมัศึกษานอกเมือง ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมในรอบปี ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง จึงส่งผลให้นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 ชั้นปีที่ 5 ชั้นปีที่ 6 ในเมือง นอกเมือง ทั้งเพศชายและหญิง มีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

2. ติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในช่วงเวลาต้นปีการศึกษา และปลายปีการศึกษา 2527 ดังตารางที่ 27 ถึงตารางที่ 35

ตาราง 27 แสดงคะแนน T- ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	51.1648	52.1428
	หญิง	54.7946	55.4350
	รวม	52.9797	53.7889
ในเมือง	ชาย	44.8684	48.9051
	หญิง	48.2339	49.0035
	รวม	48.0512	48.9543
รวมทั้งหมด		50.5154	51.3716

จากตาราง 27 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยส่วนรวมมีวินัย
ในตนเองเพิ่มขึ้นแต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและ
เพศ ปรากฏว่า นักเรียนนอกเมือง ในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น
แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

ตาราง 28 แสดงคะแนน Σ - ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน Σ - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	51.8369	52.6035
	หญิง	50.1387	51.5403
	รวม	50.9878	52.0719
ในเมือง	ชาย	47.5299	48.6520
	หญิง	48.4965	49.5164
	รวม	48.0132	49.0842
รวมทั้งหมด		49.5005	50.5781

จากตาราง 28 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยส่วนรวมมีวินัย
ในตนเองเพิ่มขึ้น แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียน
และเพศปรากฏว่า นักเรียนนอกเมือง ในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น
แต่อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 29 แสดงคะแนน T- ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	49.7606	50.5430
	หญิง	50.9943	51.2240
	รวม	50.3775	50.8835
ในเมือง	ชาย	47.1765	48.2356
	หญิง	51.8189	52.0953
	รวม	49.4977	50.1655
รวมทั้งหมด		49.9376	50.5245

จากตาราง 29 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวมมี
วินัยในตนเองเพิ่มขึ้น แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้ง
โรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนนอกเมือง ในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัย
ในตนเองเพิ่มขึ้น แต่อยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 30 แสดงคะแนน T- ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	48.1469	48.9534
	หญิง	49.3014	50.0056
	รวม	48.7242	49.4795
ในเมือง	ชาย	52.4953	53.1534
	หญิง	50.0859	51.2285
	รวม	51.2856	52.1910
รวมทั้งหมด		50.0049	50.8353

จากตาราง 30 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยส่วนรวมมีวินัย
ในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและ
เพศ ปรากฏว่านักเรียนนอกเมือง ในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น
แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

ตาราง 31 แสดงคะแนน T - ปกติเฉลี่ยบุคลิกภาพด้านมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	46.4746	46.8950
	หญิง	46.9870	47.0123
	รวม	46.7300	46.9537
ในเมือง	ชาย	48.8235	49.4520
	หญิง	48.1176	49.2164
	รวม	48.4706	49.3342
รวมทั้งหมด		47.6007	48.1440

จากตาราง 31 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่านักเรียนนอกเมือง ในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

ตาราง 32 แสดงคะแนน T- เฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนต้น และภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	52.5072	52.9865
	หญิง	51.4122	52.0034
	รวม	51.9597	52.4950
ในเมือง	ชาย	52.1867	53.2556
	หญิง	48.7701	49.1276
	รวม	50.4784	51.1916
รวมทั้งหมด		51.2190	51.8433

จากตาราง 32 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศปรากฏว่า นักเรียนนอกเมือง ในเมืองทั้งชายและหญิงมีวินัยเพิ่มขึ้น แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

ตาราง 33 แสดงคะแนน T- เฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนต้น และภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T- ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	50.0404	51.1210
	หญิง	49.1634	49.8756
	รวม	49.6019	50.4983
ในเมือง	ชาย	44.9796	45.0032
	หญิง	48.4148	49.2565
	รวม	46.6972	47.1299
รวมทั้งหก		48.1405	48.8141

จากตาราง 33 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศปรากฏว่า นักเรียนนอกเมือง ในเมือง ทั้งชายและหญิง มีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น แต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

ตาราง 34 แสดงคะแนน T - เฉลี่ยบุคคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	49.9358	50.4355
	หญิง	50.0545	51.2346
	รวม	49.9952	50.8351
ในเมือง	ชาย	50.0490	51.1475
	หญิง	50.0140	51.0896
	รวม	50.0315	51.1186
รวมทั้งหมด		50.0133	50.9768

จากตาราง 34 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นอกเมือง ในเมือง ทั้งชายและหญิง มีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นในภาคเรียนปลายแต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

ตาราง 35 แสดงคะแนน T- เฉลี่ยบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย

สถานที่ตั้งโรงเรียน	เพศ	คะแนน T - ปกติเฉลี่ย	
		ภาคเรียนต้น	ภาคเรียนปลาย
นอกเมือง	ชาย	47.9662	48.6648
	หญิง	49.8829	50.0127
	รวม	48.9246	49.3388
ในเมือง	ชาย	50.0945	51.4276
	หญิง	49.8693	50.2245
	รวม	49.9819	50.8261
รวมทั้งหมด		49.6647	50.0824

จากตาราง 35 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยส่วนรวมมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 นอกเมือง ในเมือง ทั้งชายและหญิงมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นในภาคเรียนปลายแต่อยู่ในระดับพอใช้หรือปานกลาง

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้ดัชนี 2 ประการ เป็นตัวกำหนด ได้แก่ วิธีการฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังวินัยในตนเอง และบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
2. เพื่อติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในช่วงปลายปีการศึกษา 2527

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการสุ่มมาจาก 12 เขตการศึกษา เป็นโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 24 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 24 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 361 คน กลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 494 คน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1128 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1159 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1183 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1286 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1237 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1294 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1178 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1211 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มี 2 ชุด คือ แบบสอบถามการปลุกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 มาตรา และแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย
2. คะแนนมาตรฐานที่ - ปกติ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยครั้งนี้นำมาสรุปเป็น 3 หัวข้อ คือ

1. การปลุกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาปรากฏผลดังนี้

1.1 โรงเรียนประถมศึกษา พบว่า

โรงเรียนประถมศึกษา ใช้วิธีการปลุกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี อันดับสาม คือกิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ พิจารณารายวิธีการ ปรากฏว่ากิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวันที่ใช้มากที่สุดคือ สวดมนต์ไหว้พระประจำวัน รองลงมา คือ อบรมหน้าเสาธง

โรงเรียนประถมศึกษาในเมือง ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัย กิจกรรมในรอบปี อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้ายคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ พิจารณารายวิธีการปรากฏว่า กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวันที่ใช้มากที่สุด คือ สวดมนต์ไหว้พระประจำวัน รองลงมาคือ อบรมหน้าเสาธง

โรงเรียนประถมศึกษานอกเมือง ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ อันดับสุดท้าย คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี พิจารณารายวิธีการปรากฏว่า กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวันที่ใช้มากที่สุด คือ สวดมนต์ไหว้พระประจำวัน รองลงมาคือ อบรมหน้าเสาธง

1.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา ปรากฏว่า

โรงเรียนมัธยมศึกษา ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์ ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดคือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ พิจารณารายวิธีการ ปรากฏว่า กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี ที่ใช้มากที่สุดคือ กิจกรรมไหว้ครู รองลงมาคือ กิจกรรมยุวกาชาด ลูกเสือ เนตรนารี

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุด อันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี อันดับสาม คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์

ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการใช้น้อยที่สุดคือ เทคนิคปรับพฤติกรรม การ
 เลียนแบบ พิจารณารายวิธีการ ปรากฏว่ากิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน
 ที่ใช้มากที่สุดคือ อบรมหน้าเสาธง รองลงมาให้มาโรงเรียนทันเวลา อันดับสามคือ
 ตรวจการแต่งกาย

โรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ
 กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัย
 กิจกรรมประจำวัน อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์
 ส่วนวิธีการอื่นใช้ระดับปานกลาง วิธีการใช้น้อยที่สุดคือ เทคนิคปรับพฤติกรรม การ
 เลียนแบบ พิจารณารายวิธีการ ปรากฏว่า กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรม
 ประจำวันที่ใช้มากที่สุดคือ อบรมหน้าเสาธง รองลงมาให้มาโรงเรียนทันเวลา
 อันดับสามคือ ให้เขาชั้นเรียนตรงเวลา

2. บุคลิกภาพ ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและ
 มัธยมศึกษา ปรากฏว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5,6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ปีที่ 1,2,3,4,5,6 ในเมืองและนอกเมือง ทั้งเพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับ
 ปานกลาง

3. ติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและ
 มัธยมศึกษาในช่วงปลายปีการศึกษา 2527 ปรากฏผลดังนี้

3.1 โรงเรียนประถมศึกษาพบว่า

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 ทุกชั้นในปลายปีการศึกษา
 มีวินัยเพิ่มขึ้นจากต้นปีการศึกษา แต่ทั้งต้นปีการศึกษาและปลายปีการศึกษามีวินัยในตนเอง
 ระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้งโรงเรียนและเพศ ปรากฏว่านักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 ในเมือง นอกเมือง ชายและหญิงทุกชั้นในปลาย
 ปีการศึกษา มีวินัยเพิ่มขึ้นจากต้นปีการศึกษา แต่ทั้งต้นปีการศึกษาและปลายปีการศึกษา
 มีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

3.2 โรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 ทุกชั้นในปลายปีการศึกษา มีวินัยเพิ่มขึ้นจากต้นปีการศึกษา แต่ทั้งต้นปีการศึกษาและปลายปีการศึกษามีวินัยในตนเอง ระดับพอใช้หรือปานกลาง พิจารณาตามสถานที่ตั้ง โรงเรียน และเพศ ปรากฏว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 ในเมืองนอกเมือง ชายและหญิงทุกชั้นในปลายปีการศึกษามีวินัยเพิ่มขึ้นจากต้นปีการศึกษา แต่ทั้งต้นปีการศึกษาและปลายปีการศึกษามีวินัยในตนเองระดับพอใช้หรือปานกลาง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ได้ผลที่สำคัญ ๆ ซึ่งแยกกล่าวได้ดังนี้

1. การปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมือง ใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวันโดยอบรมหน้าเสาธง กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในรอบปีโดยจัดกิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมในรอบสัปดาห์โดยประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ วิธีการสอนตามปกติโดยฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็นกลุ่มโดยกำหนด หน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม และฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับประถมศึกษาอยู่ในวัยเด็ก การจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา จึงสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก โดยโรงเรียนจัดกิจกรรมตามแนวการจัดกิจกรรมในโรงเรียนประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และการอบรมหน้าเสาธงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เกิดขึ้นทุกวัน โรงเรียนสามารถอบรมนักเรียนทั้งโรงเรียนได้พร้อม ๆ กัน เป็นการทบทวนและแนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียนในแต่ละวัน โรงเรียนจะได้แจ้งข้อควรปฏิบัติและกิจกรรมต่างๆ

ให้นักเรียนทราบพร้อม ๆ กัน กิจกรรมไหว้ครู เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังกันเป็นขนบธรรมเนียมและเป็นการฝึกนักเรียน และอบรมนักเรียนให้เป็นผู้มีวินัยและมีคุณธรรมอื่น ๆ ด้วย แต่การจัดกิจกรรมดังกล่าวที่โรงเรียนจัดสามารถปลูกฝังวินัยให้กับนักเรียนบ้าง แต่ต้องมีการสั่งสมเป็นเวลานาน วินัยของนักเรียนจึงจะปรากฏขึ้น ส่วนวิธีการใหม่ที่ได้มีการทดลองใช้ปลูกฝังจริยธรรมนักเรียนนั้นโรงเรียนประถมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้น้อย คือ เทคนิคการปรับพฤติกรรม เทคนิคสร้างเสริมเจตคติ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาไม่มีทักษะและความรู้ในเทคนิคดังกล่าว และมีผู้ทดลองใช้กันเฉพาะการทดลองในการวิจัยเท่านั้น

2. การปลูกฝังวินัยในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเมืองและนอกเมืองใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน โดยอบรมหน้าเสาธง กิจกรรมในรอบปี กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมในรอบสัปดาห์ โดยประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์ วิธีสอนตามปกติโดยฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่งและฝึกให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงในการเรียนเฉพาะวิชาใดวิชาหนึ่งทุกครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอยู่ในวัยรุ่นมีพัฒนาการทางสมองที่สามารถกำหนดกฎ กติกา ข้อตกลงในการทำกิจกรรมร่วมกับ ครูจึงสามารถใช้วิธีการปลูกฝังวินัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อตกลงในการเรียนเฉพาะวิชาใดได้ ส่วนการปลูกฝังวินัยโดยวิธีอื่นนั้นโรงเรียนได้จัดกิจกรรมตามแนวการจัดกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ การอบรมหน้าเสาธง เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนจัดเป็นประจำทุกวันเป็นการอบรมนักเรียนได้พร้อม ๆ กัน แนะนำการปฏิบัติตนของนักเรียนในแต่ละวัน เป็นวิธีการหนึ่งที่ปฏิบัติได้ง่ายกว่าวิธีการอื่น ส่วนวิธีการปลูกฝังวินัยและจริยธรรมวิธีอื่น ๆ เป็นวิธีใหม่ คือ เทคนิคการปรับพฤติกรรม เทคนิคสร้างเสริมเจตคติ เป็นเพราะครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาไม่มีทักษะและความรู้ในเทคนิคดังกล่าว และมีผู้ทดลองใช้กันเฉพาะการทดลองในการวิจัยเท่านั้น

3. บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเมือง นอกเมือง เพศชายและเพศหญิงอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องจากการปลูกฝังวินัยในตนเองให้กับนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งที่บ้าน และโรงเรียนไม่ได้ปฏิบัติกันจริงจังนัก จึงทำให้นักเรียนมีบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองระดับปานกลาง และอาจเนื่องมาจากวิธีการที่บิดามารดาและครูผู้สอนในโรงเรียนชั้นนี้ไม่มีประสิทธิภาพต่อการปลูกฝังวินัยให้กับนักเรียนในระดับน้อย

4. บุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาในภาคเรียนต้นและภาคเรียนปลาย มีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในช่วงเวลาสั้น จึงไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงความมีวินัยในตนเองของนักเรียนชัดเจน การพัฒนาการด้านจริยธรรมของนักเรียนนั้นต้องใช้เวลาช้านาน

ข้อเสนอแนะ

1. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคใหม่ ๆ มากขึ้นจากการสอนตามปกติ และกิจกรรมประจำวัน กิจกรรมในรอบปี
2. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรจะเน้นหนักการสร้างเสริมวินัยในตนเองให้กับนักเรียนมากขึ้น
3. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรส่งเสริมครูผู้สอนให้มีความรู้ และมีทักษะในการใช้วิธีการปลูกฝังจริยธรรมและวินัยในตนเองโดยใช้รูปแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพดีกว่าวิธีการที่โรงเรียนใช้อยู่

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

1. ควรจะมีการวิจัยหารูปแบบการปลูกฝังวินัยในตนเองที่มีประสิทธิผลต่อการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา
2. ควรจะวิจัยติดตามการปลูกฝังวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่ใช้รูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการปลูกฝังวินัยในตนเอง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน คู่มือการส่งเสริมจริยธรรมชั้นประถม
ปีที่ 3-4 โรงพิมพ์คุรุสภา 2525
- คู่มือการส่งเสริมจริยธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 - 6 โรงพิมพ์คุรุสภา 2525
- คณาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรก
คุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา (สภามหาพุทธศึกษาสมาคมแห่งชาติ 2525)
- ดวงใจ เนตรโรจน์ การสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะด้านความมีวินัยในตนเอง ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 เขตการศึกษากรุงเทพมหานคร ปริญญาโท กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2527
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523 อัครสาเนา
- พรพิมล เพ็ญศรีทอง การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพครูกับนักวิทยาศาสตร์ ปริญญาโท
กศ.ม. วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร 2515
- ลักคาวรรณ ณ ระนอง การทดลองใช้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อพัฒนาการมีวินัยในตนเอง
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525
- วิภาหวัณ มูลสถาน ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูและความมีวินัยในตนเอง
ปริญญาโท กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523
- ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ "การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย"
แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย โรงพิมพ์การศาสนา 2523
- โครงการทดลองหารูปแบบที่มีประสิทธิผลต่อการเรียนการสอนจริยธรรม
ช.ประดิษฐ์การพิมพ์ 2527
- คู่มือปฏิบัติกิจกรรมสร้างนิสัยสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา โรงพิมพ์ศูนย์การ
ทหารราบปราณบุรี 2523

ศึกษาธิการ, กระทรวง กรมวิชาการ แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อมรินทร์การพิมพ์ 2524

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 อมรินทร์การพิมพ์ 2524

แผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงพิมพ์คุรุสภา 2526

สมพงษ์ จิตระดับ การสอนเจริญศึกษาในระดับประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2527 อักสาเนา

Baruch, D. New Ways in Disciplin. New York, Wittesey House, 1949.

English, H.B. and A.C. English. A Comprehensive Dictionary of Psychology and Psychoanalytical Terms. Longman, Green and Co., 1958

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw-Hill, Inc., 1971.

Garrett, Henry E. Statistic in Psychology and Education. 4th ed., Bombay, Vakils, Feffer and Simmons Private, Ltd., 1987.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3rd ed., New York, McGraw-Hill, Inc., 1973.

Sheviskov, G.V. and R. Fritz. Discipline for Today's Children and Youth. Washington, D.C., National Education Association, 1955.

Vincent, Elizabeth Lee. Human Psychological Development. New York, The Ronal Press Company, 1961.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
 ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

10 ตุลาคม 2527

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน อาจารย์ที่เคารพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ด้วยข้าพเจ้าผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง สังกัดภาควิชา
 พื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน ได้รับ
 ทูลอุททูนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้ทำการวิจัยเรื่อง
 "การวิจัยติดตามและประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา"
 ในกรณีนี้จำเป็นต้องขอทราบวิธีการและเทคนิคการอบรม และปลูกฝังวินัยที่ท่านใช้หรือ
 โรงเรียนของท่านใช้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยดังกล่าว จึงใคร่ขอความร่วมมือ
 จากท่านช่วยกรุณาตอบแบบสอบถามที่ได้แนบมาพร้อมนี้

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ด้วยดี และ
 ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

กาญจนา มณีแสง

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา มณีแสง)

หัวหน้าโครงการ

แบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายจะขอทราบวิธีการปลูกฝังวินัยที่ท่านใช้ หรือโรงเรียนของท่านใช้ในการอบรมสั่งสอนนักเรียนของท่าน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ คำตอบที่ได้จากท่านถือว่าเป็น "ความลับเฉพาะ" ผู้วิจัยจะรายงานเป็นกลุ่ม และโดยส่วนรวมขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวท่าน โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ซึ่งอยู่ข้างหน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่านและเขียนเติมลงในที่ว่างเว้นไว้ให้

ตอนที่ 2 วิธีปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยมศึกษา โดยจะมีข้อความบรรยายวิธีการที่ครูใช้ในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝัง รุงใจ ให้นักเรียนปฏิบัติตามข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กฎ กติกา ระเบียบที่โรงเรียนและสังคมวางไว้เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของตน ขอให้ท่านอ่านข้อความดังกล่าวอย่างพิถีพิถารณา แล้วตัดสินใจว่าท่านใช้วิธีการนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ มากที่สุด มากน้อย น้อยที่สุด (หรือไม่ได้ปฏิบัติ) ตรงตามความจริงหลังข้อความนั้น ๆ

มากที่สุด	หมายถึง	ท่านใช้วิธีการนั้นเป็นประจำทุกครั้ง
มาก	หมายถึง	ท่านใช้วิธีการนั้นหลายครั้ง
น้อย	หมายถึง	ท่านใช้วิธีการนั้นบางครั้งหรือนาน ๆ ครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	ท่านใช้วิธีการนั้นน้อยครั้ง หรือไม่เคยใช้วิธีการนั้นเลย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง
ซึ่งอยู่ข้างหน้าข้อความที่เป็นความจริงเกี่ยวกับท่าน และเขียนเติมลงใน
ที่ว่างเว้นไว้ให้

1. ชื่อโรงเรียน .....อำเภอ .....จังหวัด.....
2. เพศ ชาย หญิง
3. ท่านเป็นอาจารย์ประจำชั้น .....
4. ท่านเป็นอาจารย์ประจำวิชา .....
5. ท่านมีประสบการณ์การสอน ..... ปี
6. วุฒิทางการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี
 ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
7. จำนวนนักเรียนในโรงเรียนของท่าน ..... คน
8. จำนวนห้องเรียนในโรงเรียนของท่าน ..... ห้อง

ตอนที่ 2 วิธีการปลูกฝังวินัยในโรงเรียน โปรดอ่านข้อความบรรยายวิธีการอบรม
สั่งสอน ปลูกฝังวินัยในโรงเรียนต่อไปนี้ แล้วพิจารณาว่าท่านใช้วิธีการ
นั้น ๆ มากน้อยเพียงใด โดยขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการ
ปฏิบัติ มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด (หรือไม่ได้ปฏิบัติ) ตรงตาม
ความจริงหลังข้อความนั้น ๆ

2.1 วิธีสอนตามปกติ

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1 ให้นักเรียนประกวดร้องเพลงหมู่				
2 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มศึกษาแนวปฏิบัติ ตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย				
3 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันศึกษาค้นคว้า ระเบียบใช้ในห้องเรียน				
4 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันศึกษาค้นคว้า ระเบียบใช้ในโรงเรียน				
5 ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มช่วยกันศึกษาค้นคว้า ระเบียบใช้ในสังคม				
6 ฝึกนักเรียนให้ปฏิบัติตามคำสั่ง				
7 ฝึกนักเรียนให้เคลื่อนไหวตามคำสั่ง				

2.1 วิธีสอนตามปกติ (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
8				
9				
10				
11				

2.2 เทคนิคการปรับพฤติกรรม

ท่านใช้วิธีการอบรมปลูกฝังวินัยเพื่อเพิ่มความดีของพฤติกรรม ความมีวินัยของนักเรียนของท่านวิธีใด มากน้อยเพียงใด

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
<u>ไชแรงเสริมทางบวก</u>				
1 ให้อาหาร ขนม หรือของ				
2 ไชแสดงท่าทาง (เช่น พยักหน้า ยอมรับ ชมเชย ฯลฯ)				
3 ให้อาหารหรือของเล่น				
4 ให้อุปกรณ์หรือบัตร เพื่อนำไปแลกเปลี่ยนขนม ตุ๊กตา หรือของเล่น				
5 มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกัน				
<u>วางเงื่อนไข เป็นกลุ่ม</u>				
1 ให้นักเรียนบางคนแสดงพฤติกรรมความมีวินัยเพื่อไ้เสริมแรงนักเรียนทั้งห้อง (เช่นบอกกับนักเรียนทั้งห้องว่านักเรียนทั้งหมดจะมีช่วงเวลาไปเล่นเกมสัปดาห์ละครั้ง มาโรงเรียนถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน ฯลฯ)				

2.2 เทคนิคการปรับพฤติกรรม (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
<p>2 ให้เกิดความร่วมมือกันภายในกลุ่ม (เช่น ครูตั้งเงื่อนไขว่า ถ้านักเรียนทุกคนปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน จะให้เวลาว่าง 10 นาทีไปเล่นเกมที่ต้องการ แต่จะหัก 1 นาที ทุก ๆ ครั้งที่ไม่ปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน</p> <p><u>การเลียนแบบ</u></p>				
<p>1 ให้นักเรียน 2 คนเป็นตัวแทนปฏิบัติตามกฎของห้องเรียนหรือวินัยของโรงเรียน ครูให้แรงเสริมแก่นักเรียนทั้ง 2 คน โดยให้ขนมเมื่อนักเรียนคนอื่นทำตามตัวแทน ครูให้แรงเสริมโดยให้ขนมเช่นกัน</p>				

ท่านใช้วิธีการอบรมปลูกฝังวินัย เพื่อลดพฤติกรรมความไม่มีวินัยของนักเรียน
ของท่าน วิธีต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1 ลงโทษรุนแรงแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย				
2 ลงโทษทันทีแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย				
3 ลงโทษทุกครั้งแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย				
4 ลงโทษและควบคุมไม่ให้การเสริม แรงทางบวกแก่นักเรียนที่ไม่มีวินัย				
5 ลงโทษคนเหตุที่ทำให้นักเรียนไม่มี วินัย				
6 ให้นักเรียนไม่มีวินัย อยู่นอกห้องเรียน				
7 ใ้ใช้การปรับเป็นเงิน				
8 ให้นักเรียนที่ไม่มีวินัยปฏิบัติให้ถูกต้อง ทันที				
9 นักเรียนที่ไม่มีวินัยครูไม่พูดคุยเมื่อ นักเรียนมีวินัยแล้วครูจึงพูดคุย และ กล่าวคำชมเชย				

2.3 เทคนิคสร้างเสริมเจตคติ

ท่านใช้วิธีการอบรมปลูกฝังวินัยให้กับนักเรียนของท่าน โดยจัดกิจกรรม รมต่อไปนี้
 มากน้อยเพียงใด

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1 ครูกำหนดชื่อเรื่องหรือคำพูดเกี่ยวกับเรื่องวินัยแล้วตั้งคำถามทำให้นักเรียนคิดโดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคลแล้วนำความคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม				
2 ครูให้นักเรียนดูรูปภาพเกี่ยวกับเรื่องวินัย แล้วตั้งคำถามให้นักเรียนคิด โดยให้ตอบคำถามเป็นรายบุคคลแล้วนำแนวคิดของทุกคนในกลุ่มมาเป็นภาพรวม				
3 ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยมีเหตุการณ์ให้นักเรียนเลือก 4-5 เหตุการณ์ให้นักเรียนตัดสินใจส่วนตัวเป็นรายบุคคล แล้วรวมกันตัดสินใจเป็นกลุ่มเพื่อหาข้อยุติแล้วครูสรุป				

2.3 เทคนิคสร้างเสริมเจตคติ (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
4 ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยแล้วตอบคำถามวัดความเข้าใจในเรื่อง คำถามนำไปสู่ความคิดเพื่อสร้างค่านิยม ครูสรุป				
5 ครูให้นักเรียนอ่านบทความที่ส่งเสริมการสร้างวินัยมีทางเลือกให้นักเรียน 4-5 ทาง นักเรียนเลือกคำตอบเป็นรายบุคคล และรวมกันเป็นกลุ่มเลือกคำตอบตามลำดับความสำคัญมากไปหาน้อย				

2.4 กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน

โรงเรียนของท่านจัดกิจกรรมใดเพื่อสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน กิจกรรม
ต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
<u>กิจกรรมประจำวัน</u>				
1 อบรมหน้าเสาธง				
2 ฝึกกายบริหาร				
3 การทำความเคารพครู				
4 ตรวจการแต่งกาย				
5 ให้เข้าแถวซื้ออาหารรับประทาน				
6 ให้เข้าแถวคิมน้ำ				
7 ให้เข้าแถวเดินกดับบ้าน ขึ้นรถ				
8 สวทมนต์ไหว้พระประจำวัน				
9 ให้นำโรงเรียนทันเวลา				
10 ให้เข้าชั้นเรียนตรงเวลา				
11 อื่น ๆ โปรดระบุ				

2.4 กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
<u>กิจกรรมในรอบสัปดาห์</u>				
1 ประชุมนักเรียนประจำสัปดาห์				
2 สวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์				
3 เจริญวิทยากรมาให้ความรู้				
4 อื่น ๆ โปรดระบุ				

2.4 กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
<u>กิจกรรมประจำภาคเรียน</u>				
1				
มีการคัดเลือกนักเรียนที่มีวินัยดีเยี่ยมประจำภาคเรียน				
2				
จัดให้มีการฟังเทศน์หรือจัดพิธีกรรมทางศาสนา				
3				
จัดงานวันปิดภาคเรียน				
4				
อื่น ๆ โปรดระบุ				
<u>กิจกรรมในรอบปี</u>				
1				
กิจกรรมไหว้ครู				
2				
จัดตั้งสภานักเรียน				
3				
จัดให้มีการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน				
4				
จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างโรงเรียน				
5				
จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์				

2.4 กิจกรรมสร้างเสริมวินัยในโรงเรียน (ต่อ)

กิจกรรม	ระดับการปฏิบัติ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
6 จัดกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี				
7 จัดกิจกรรมบุรพกาชาด				
8 อื่น ๆ โปรดระบุ				

2.5 โรงเรียนของท่าน และท่านได้ใช้วิธีการอบรมปลูกฝังวินัยให้กับนักเรียนของท่าน วิธีอื่น ๆ เพิ่มเติมมีอะไรบ้าง โปรดเขียนตอบในที่ว่างข้างล่างนี้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(โปรดส่งคืนให้นักวิจัย หรือผู้แทนในโรงเรียนของท่านด้วยขอบคุณอย่างสูง)

ผู้ดำเนินการวิจัย

นางกาญจนา

มณีแสง

หัวหน้า

นายเคิม

จันทะชุม

นายสงบ

มณีแสง

นางอารมณี

เพชรจีน

การวิจัยติดตามและประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียน
ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาจกานา มณีแสง
รองศาสตราจารย์เต็ม จันทะชุม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สงบ มณีแสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารมณ เพชรชื่น

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยใช้ดัชนี 2 ประการ เป็นตัวกำหนด ได้แก่ วิธีการฝึกอบรมเพื่อปลูกฝังวินัยในตนเอง และบุคลิกภาพด้านความมีวินัยในตนเองของนักเรียน
2. เพื่อติดตามความมีวินัยในตนเองของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในช่วงปลายปีการศึกษา 2527

วิธีดำเนินการ

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างโรงเรียนจาก 12 เขตการศึกษาได้ โรงเรียนประถมศึกษา 24 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา 24 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนประถมศึกษา 361 คน ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวน 494 คน กลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1128 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1159 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1183 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1286 คน ชั้นมัธยม

ศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1237 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1294 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1178 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1211 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษามี 2 ชุด คือ แบบสอบถามการปลูกฝังวินัยในโรงเรียน ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และแบบทดสอบวัดคุณลักษณะความมีวินัยในตนเอง

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย และคะแนนมาตรฐานที่ - ปกติ

สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. โรงเรียนประถมศึกษาใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือกิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวัน โดยอบรมหน้าเสาธง รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปี โดยจัดกิจกรรมไหว้ครู อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์โดยการประชุมนักเรียน วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้าย คือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ

2. โรงเรียนมัธยมศึกษาใช้วิธีการปลูกฝังวินัยมากที่สุดอันดับหนึ่ง คือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบปีโดยจัดกิจกรรมไหว้ครู รองลงมาคือกิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมประจำวันโดยอบรมหน้าเสาธง อันดับสามคือ กิจกรรมสร้างเสริมวินัยกิจกรรมในรอบสัปดาห์โดยการประชุมนักเรียน วิธีการที่ใช้น้อยที่สุดอันดับสุดท้าย คือ เทคนิคปรับพฤติกรรมการเลียนแบบ

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5, 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6 ในเมืองและนอกเมืองทั้ง เพศชายและเพศหญิงมีคุณลักษณะความมีวินัยในตนเองอยู่ในระดับปานกลาง

4. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 ทุกชั้นในปลายปีการศึกษา มีวินัยเพิ่มขึ้นจากต้นปีการศึกษา แต่อยู่ในระดับปานกลางหรือพอใช้

5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีที่ 2 ปีที่ 3 ปีที่ 4 ปีที่ 5 ปีที่ 6 ทุกชั้นในปลายปีการศึกษา มีวินัยเพิ่มขึ้นจากต้นปีการศึกษา แต่อยู่ในระดับปานกลางหรือพอใช้

ข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

1. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรจะส่งเสริมให้ครูใช้วิธีการปลูกฝังวินัยโดยใช้เทคนิคใหม่ ๆ มากขึ้นกว่าการสอนตามปกติ กิจกรรมในรอบปีและกิจกรรมประจำวัน

2. โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาควรจะเน้นหนักการสร้างเสริมวินัยในตนเองให้กับนักเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม

1. ควรจะมีการวิจัยหารูปแบบการปลูกฝังวินัยในตนเอง ที่มีประสิทธิภาพต่อการปลูกฝังวินัยในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

2. ควรจะวิจัยติดตามการปลูกฝังวินัยในตนเองของนักเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่ใช้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพต่อการปลูกฝังวินัยในตนเอง

RESEARCH FOR EVALUATION AND FOLLOW-UP STUDY OF CULTIVATION
IN STUDENTS' DISCIPLINE IN ELEMENTARY AND
SECONDARY SCHOOLS

KANCHANA MANEESAENG
TERM CHANTACHUME
SA-NGOB MANEESAENG
ARCM PETCHURN

ABSTRACT

The purposes of this study were to evaluate the cultivation in students' discipline in primary and secondary schools and to follow up the students' self-discipline in primary and secondary schools in academic year 1984. Three hundred and sixty-one teachers, 1128 Prathomsuksa 4 students, 1159 Prathomsuksa 5 students, 1183 Prathomsuksa 6 students in 24 primary schools and 494 teachers 1286 Mathayomsuksa 1 students, 1237 Mathayomsuksa 2 students, 1294 Mathayomsuksa 3 students, 1178 Mathayomsuksa 4 students, 1211 Mathayomsuksa 5 students, 1220 Mathayomsuksa 6 students in 24 secondary schools were participated in this study.

The instruments used were Student Discipline Cultivation Questionnaire and Personality Test in Self-Discipline. The arithmetic mean, the standard deviation, and the standardized T were employed to analyze the data.

Based on the analyses of data, conclusions could be drawn that:

1. In the primary schools, a daily activity in before-class morning meeting, an annual activity in the rite of paying homage to teachers, and a weekly activity in student meeting were highly utilized as tools to cultivate students' discipline respectively. The least method used was a mimic behavior adjustment technique.

2. In the secondary schools, an annual activity in the rite of paying homage to teachers, a daily activity in before-class morning meeting, and a weekly activity in student meeting were highly utilized as tools to cultivate students' discipline respectively. The least method used was a mimic behavior adjustment technique.

3. At the end of the academic year, the discipline of Prathomsuksa 4, Prathomsuksa 5, and Prathomsuksa 6 students was increasingly cultivated, but it was at the medium or fair level.

4. At the end of the academic year, the discipline of Mathayomsuksa 1, Mathayomsuksa 2, Mathayomsuksa 3, Mathayomsuksa 4, Mathayomsuksa 5, and Mathayomsuksa 6 students was increasingly cultivated, but it was at the medium or fair level.

Recommendations for primary and secondary schools are as follows:

1. Teachers in primary and secondary schools should be encouraged to use new techniques instead of conventinal teaching methods, annual activities, and daily activities to cultivate students' discipline.

2. Self-discipline cultivation should be emphasized in primary and secondary schools.

Recommendations for conducting additional research are as follows:

1. Further research for determining an appropriate and effective model in cultivating primary and secondary school students' discipline should be conducted.

2. A follow-up study in cultivating discipline to primary and secondary students' by using an appropriate and effective model of self-discipline cultivation should be made.